

Nominalfraser i svenska som andraspråk
- *ett test av processbarhetsteorin*

Ulrika Serrander

Handledare: Åke Viberg

Innehållsförteckning

<i>Sammandrag</i>	i
1. Inledning	1
1.1 Syfte	2
2. Forskningsöversikt	2
3. Processbarhetsteorin	5
3.1 Processbarhet i skandinaviska språk	9
4. Data och metod	14
5. Analys	18
5.1 Inlärningstendenser och användningsmönster	18
5.2 En inlärares utbyggnad av NP	25
5.3 Genus och numerus	30
5.4 Ickekongruens och ordförråd	40
6. Diskussion och sammanfattning	58
<i>Referenser</i>	62
<i>Bilaga 1</i>	64
<i>Bilaga 2</i>	68

Sammandrag

Manfred Pienemanns (1998) *processbarhetsteori* utgör en modell för språkinläring inom den rationalistiska forskningstraditionen. Enligt modellen uppträder språkliga strukturer i språkinläring i en viss sekvens med inbördes hierarkisk ordning. Denna uppsats ger en kort redogörelse för processbarhetsteorin och undersöker dennas tillämpbarhet på svenska som andraspråk med avseende på nominalfraser. Analysen baseras på ett longitudinellt material från sex andraspråksinlärare och två svenska kontrollbarn. Materialets nominalfraser klassificeras strukturellt för att motsvara (några av) nivåerna i processbarhetsteorins inlärningshierarki. Resultaten visar att inlärarnas frekvensmässiga användningar av nominalfraserna ger stöd åt inlärningshierarkin i grova drag. Avvikelse och underavdelningarna kan förklaras dels med övergeneralisering och helfrasinläring. Men det förekommer också språkspecifika företeelser som processbarhetsteorin inte täcker, detta gäller genusdistinktionen och inlärarnas specifika och begränsade ordförråd.

1. Inledning

Många associerar *andraspråksinläring* (SLA, av engelskans Second Language Acquisition) med egna erfarenheter av att lära sig ett nytt språk i skolan. Andraspråksinläring kan dock innebära många olika typer av inläringssituationer. Ett exempel är affärsengelska, ett annat är språkinläring vid vistelse som turist eller student i ett annat land. I många delar av världen, t ex USA och Canada, använder man sig av tvåspråkiga utbildningsprogram i grundskolan. Detta gör man för att hjälpa elever att behålla sitt modersmål, eller för att ge dem ett starkt andraspråk (Larsen-Freeman & Long 1991:1). Andraspråksinläring sker i störst skala utanför den formella inläringssituationen. En stor grupp människor som möter ett andraspråk i en informell kontext är invandrande arbetskraft i Europa. På senare år har elva miljoner arbetare, främst från Grekland, Spanien, Italien och Turkiet, sökt sig till industrialiserade västeuropeiska länder för att arbeta. Vanligast är att den invandrande arbetskraften inte talar eller förstår det språk som talas i det land dit de flyttar. Dessa omständigheter skapar många situationer för andraspråksinläring när dessa grupper ska assimileras i samhället på olika sätt.

Sverige har tagit emot ett stort antal invandrare under senare årtionden. Omkring var femte barn i förskolan och grundskolan har invandrabakgrund. Under läsåret 2000/01 fanns totalt 129 språk representerade i grundskolan, varav de tio vanligaste är: arabiska, serbiska/kroatiska/bosniska, finska, spanska, albanska, persiska, engelska, turkiska, polska och kurdiska. Barn med invandrabakgrund behöver ofta extra stöd i språkinläringen, både i modersmålet (L1) och andraspråket (L2). I Sverige är alla barn som talar ett annat språk än svenska i hemmet berättigade till sådant extrastöd i skolan. I grundskolan är idag (läsåret 2000/01) 11,9 % av alla barn berättigade till så kallad *modersmålsundervisning* (Skolverket 2001, rapport 198:94). Modersmålsundervisningen kan ske antingen i form av extraundervisning några timmar i veckan, eller så kan barnen gå i en *modersmålsklass* där alla barn talar samma modersmål. De första skolåren sker den mesta undervisningen i modersmålsklassen på modersmålet, och successivt övergår undervisningen till att ske på svenska. I årskurs 6 sker hälften av all undervisning på svenska. En speciell situation uppstår i de områden där det största antalet elever i skolan har ett annat modersmål än svenska. Den mesta input dessa barn får är i skolan, och även om dessa elever går i vanliga klasser har de mycket få tillfällen att interagera språkligt med barn som talar svenska som förstaspråk. Analysen i denna uppsats baseras på material från barn i sådana områden utanför Stockholm.

1.1 Syfte

Denna uppsats behandlar svenska som andraspråk med fokus på nominalfraser ur ett processbarhetsperspektiv. Uppsatsen består av två huvuddelar, en forskningsöversikt som beskriver Manfred Pienemanns (1998) processbarhetsteori och en undersökning. Processbarhetsteorin gör förutsägelser om språkinläring i form av en inlärningshierarki av språkliga strukturer. Uppsatsens undersökning testar processbarhetsteorin mot autentisk spontan talproduktion från barn med svenska som andraspråk. Syftet är att se om processbarhetsteorin är tillämpbar på ett longitudinellt material med avseende på nominalfraser. Materialets nominalfraser delas in i kategorier som motsvarar olika steg i processbarhetsteorins inlärningshierarki, och undersökningen testar om den svårighetsgrad kategorierna bereder inlärnarna motsvarar hierarkins inbördes ordning.

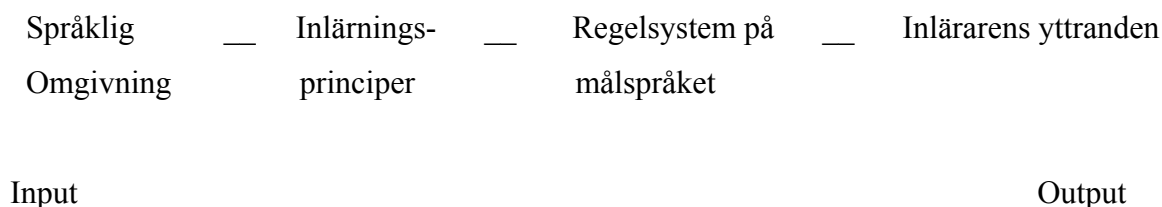
2. Forskningsöversikt

Forskning inom SLA i modern tid har lagt stor vikt vid undervisning av andraspråk. Man har gjort stora komparativa studier som främst utgjort underlag till utarbetande av metoder för en maximalt effektiv undervisning (Larsen-Freeman & Long 1991:5-7). Generellt har man antagit att ju effektivare metod desto bättre blir inlärningsresultaten. Detta är inte alls ett felaktigt antagande, men de komparativa studierna har ändå kommit att anses otillfredsställande. Som en följd av detta startade på sextiotalet en debatt kring hur själva inlärandet som process går till. Detta ledde till en vetenskaplig revolution inom lingvistik och för första gången i historien skiftade forskarna intresset från undervisningen till inlärningsprocessen. Detta har inneburit ett perspektivskifte med långtgående konsekvenser för synen på hur barn lär sig språk. Tidigare hade man betraktat barnspråket som en avvikelse från vuxenspråket. En av de forskare som främst inspirerat de nya tankegångarna är Noam Chomsky, han hävdar att barnspråket är ett eget språk med ett eget regelsystem och en egen grammatik (Viberg 1987:6). I detta perspektiv är barns språkutveckling inte slumpmässig. Man menar istället att barn faktiskt uppfattar språkets grammatiska regler men att de övergeneraliserar dem, och på detta sätt bildar felen en systematik med inbördes koherens.

På sjuttiotalet började man tillämpa en ny forskningsmetod för att kunna studera och beskriva denna systematik även i SLA. En bit in på sjuttiotalet började man därför studera inlärare *longitudinellt*. Detta betyder att man följer ett antal inlärare under en längre tid och

kartlägger den språkliga utvecklingen genom att med jämna intervaller göra bandade intervjuer på L2 (ibid.). Då man studerade transkriptionerna från sådana intervjuer upptäckte man att det var möjligt att formulera regler för utvecklingen, till och med för vissa av de avvikande formerna. Reglerna behövde inte ha någon direkt motsvarighet vare sig i målspråket, eller i källspråket. Man började därför tala om särskilda *inlärarspråk* (IL, av engelskans *interlanguage*, idag även *learner language*). I IL kunde man urskilja särskilda språkssystem som avlöser varandra på väg mot en fullständig behärskning av målspråket.

Man började nu se språkinlärningsprocessen som något liknande nedanstående enkla modell. Modellen är i första hand tillämplig för informell andraspråksinläring (Viberg 1987:7).

Figur 1: *enkel modell av språkinlärningsprocessen*

Med *inlärningsprinciper* menas här de principer som inlärares utnyttjar för att urskilja ett regelsystem ur den input som denne får. Input består framför allt av de språkliga yttranden som riktas till inlärares, men också den observerbara situationen (skeenden, föremål, personer och relationer mellan dessa). Med hjälp av de språkliga yttrandena och de observationer som situationen tillåter kan inlärares para ihop ett yttrande med rätt element i den omgivande situationen. På detta sätt kan inlärares tillskriva de språkliga yttrandena en grundläggande funktion och betydelse som sedan modifieras och preciseras i en kontinuerlig process över längre tid (Viberg 2000:33).

För inläringen av grammatiska mönster spelar isolerandet av ord och fraser en viktig roll. Barnet måste alltså kunna upptäcka strukturen i yttrandet och isolera de ingående elementen. Därefter måste barnet extrahera ett regelsystem med vars hjälp nya kombinationer ska kunna göras. Om vi lägger till inlärningsprinciperna för grammatiken och funktion/betydelsen i den enkla modellen ovan blir denna mer utförlig (ibid.:32):

INFLÖDE => Inlärningsmekanismer:

(a) Isolera former

(b) Tolka betydelse och funktion

Successiv omorganisation => UTFLÖDE

Inlärarens språkssystem

Figur 2: modell av språkinläringen som en kognitiv process

Den vanligaste uppfattningen idag är att språkinläring innebär någon form av *psykologisk process* varigenom inflödet bearbetas kognitivt och den språkliga kompetensen successivt utvecklas. Den kognitiva processen vid inläringen har blivit föremål för utarbetande av ett flertal modeller och teorier. Det har bl. a utvecklats en särskild teori för utförandet och inlärandet av komplexa färdigheter av det slag som språkandet utgör. Denna kallas *Färdighetsteorin (Skill Theory)* (Viberg 1987:26-8) och har tillämpats av Levelt (1978) på andraspråksinläring. Modellen förmedlar en bild av den komplexa färdigheten som bestående av ett antal delprocesser med inbördes hierarkisk struktur. En process på högre nivå styr ett ibland mycket stort antal processer på lägre nivå, och en färdighet kan innebära flera nivåer. På den högsta medvetna nivån är utrymmet mycket begränsat, denna nivå styr i sin tur ett antal omedvetna processer. Om man ska utföra en handling för första gången måste varje delmoment planeras medvetet och detta tar lång tid då kapaciteten på den högsta nivån är begränsad. Då handlingen upprepas många gånger automatiseras delmomenten, dvs. att de hanteras på en omedveten nivå, och handlingen går vidare. På samma sätt bryts alla komplexa färdigheter ner i delmoment som tas omhand på olika nivåer. Om vissa delmoment utnyttjas i samma ordning många gånger kan dessa automatiseras tillsammans i samma ordning och lagras som en enhet i minnet. Successivt mer komplexa moment utvecklas och lagras på detta sätt.

En tanke som återkommer hos språkforskare som Hulstijn (1990), Levelt (1978), McLaughlin (1987) och Pienemann (1998) är att realtidsproduktionen av språk kräver en förmåga att mycket snabbt hämta ord och att språkliga strukturer skapas utan någon medveten eller omedveten tankeverksamhet. I det här perspektivet ses språkinläring som automatisering av språkliga operationer. Denna automatisering kan förklaras med färdighetsteorin såsom beskriven ovan. Pienemanns (1998) *Processbarhetsteori (Processability Theory)* söker beskriva nyckeloperationerna i språkinläring sett ur detta perspektiv och beskriva dessa operationers inbördes ordningsföljd.

3. Processbarhetsteorin

Inom den rationalistiska forskningstraditionen har forskning i språkinlärning baserats på fyra komponenter som man anser att en språkinlärningsteori bör kunna förklara¹ (Pienemann 1998:2-3). Dessa är: (a) målspråkets grammatik, (b) input, (c) den inlärningsmekanism (learning device) som krävs för inlärning av grammatiken och, (d) initieringsstadiet för inlärandet. Utgår man från dessa fyra komponenter ska en språkinlärningsteori kunna specificera språkutvecklingen från inlärares utgångsläge till att ha tillägnat sig målspråksgrammatiken, med den input som funnits tillgänglig och den givna inlärningsmekanismen.

Detta perspektiv på språkinlärning utgör en konsekvens av hur man formulerat inlärningsteorin i förhållande till *det logiska problemet* (ibid.). Det logiska problemet är en beskrivning av följande paradox: barn lär sig på relativt kort tid och med begränsad språklig input de grundläggande principerna för sitt modersmål. Detta är möjligt trots att många av dessa principer, på grund av sin komplexitet, omöjligen kan utgöra slutsatser gjorda på basis av tillgänglig input. För att kunna lösa paradoxen har man formulerat två fenomen som en språkinlärningsteori måste kunna förklara²:

- (a) Vad gör det möjligt för inlärares att tillägna sig språklig kompetens?
- (b) Vad orsakar det faktum att denna kompetens utvecklas enligt förutsägbara mönster?

Fråga (a) utgör den klassiska grunden för Chomskys teori om en medfödd universell grammatik (UG), medan (b) endast på senare tid har uppmärksamats som en del av det logiska problemet. Pienemann (1998:4) refererar till det logiska problemet såsom *utvecklingsproblemet*. Pienemanns (1998) processbarhetsteori (PT) utgör en förklaring till utvecklingsproblemet. Utgångspunkten för teorin är att de förutsägbara utvecklingsmönstren i språkinlärning till stor del orsakas av de psykologiska aspekterna i den kognitiva bearbetningen av språk. Denna syn på språkprocessorn är hämtad ur Kaplan och Bresnans (1982) perspektiv, som beskriver den såsom en kalkylerande mekanism som bearbetar, men är

¹ Se vidare Wexler & Culicover (1980), Pinker (1979).

² Dessa fenomen har främst framhållits av GB-orienterade forskare. Se Felix (1984), Clahsen (1992), Gregg (1992, 1996).

avskild från, talarens språkkunskap³. PT hanterar dessa mekanismers karaktär och hur de tillägnas i inlärningsprocessen. Den grundläggande språkprocessorn är densamma hos alla inlärare och de mekanismer som språkinläringen kräver är i stort sett desamma hos infödda och icke-infödda talare⁴. Dessa antaganden resulterar i att skillnader mellan inlärare förklaras med att de befinner sig på olika stadier i utvecklingen, alternativt på grund av icke-processande variabler, t ex ålder, psykologiska eller affektiva faktorer⁵.

Kärnan i PT är att en språklig struktur som är formellt möjlig endast kan produceras av inläraren om denne utvecklat den kognitiva färdighet som är nödvändig för att kunna bearbeta strukturen. PT beskriver denna kapacitet som ett successivt tilläggande av *bearbetningsprocesser (processing procedures)* (Pienemann 1998:5). Att lära sig ett språk innebär att utveckla de kognitiva färdigheter som utgör förutsättningar för att kunna bearbeta de strukturer som man som inlärare möter i målspråket. Färdigheterna utvecklas sekventiellt i hierarkisk ordning och således blir också den ordning i vilken målspråkets grammatiska strukturer tillägnas av inläraren hierarkisk. Enligt PT måste vi därför kartlägga inlärningssekvensen av grammatiska strukturer. Det är viktigt att notera här att PT inte gör några anspråk på att bidra till frågan huruvida ursprunget till språklig kunskap eller den process genom vilken språklig input omvandlas till språklig kunskap är medfödd eller inlärd. Teorin fokuserar endast på att förklara utvecklingsproblemet ur ett beskrivande perspektiv genom att bestämma den sekvens i vilken inläraren utvecklar förmåga att producera målspråkets grammatiska strukturer.

En förutsättning för språkinläringen är som redan nämnts att bearbetningen automatiseras. Talproduktionen sker omedvetet och är beroende av korttidsminnet som har begränsad kapacitet, därför måste den bearbetning som föregår språkproduktionen automatiseras. Förmågan att bearbeta en språklig struktur måste bli omedveten för att inläraren ska kunna gå vidare till nästa steg i hierarkin och producera en struktur som är mer komplex. Denna syn på språket som en successiv framväxt ur en ökad förmåga att processa information är en komponent lånad av Levelts (1989) modell⁶ av språkproduktion (se också

³De antaganden PT gör angående hur språkprocessorn ser ut och fungerar är mycket generellt formulerade och gör ingen ansats till att ge en neurologiskt giltiga beskrivning (Pienemann 1998:4-6).

⁴ PT utgår ifrån samma typer av mekanismer i inläring av förstaspråk och andraspråk för barn eller vuxna. Man kan tala om skilda mekanismer endast i de fall det föreligger specifika anledningar till detta, men sådana specifika anledningar föreligger inte i mitt material och hamnar därför utanför uppsatsens omfång (Pienemann 1998:2).

⁵ Se Viberg (1987:92-106) för en redogörelse av dessa faktorerers påverkan på andraspråksinläring.

⁶ Levelts (1989) modell beskriver språkproduktionen från idé till artikulation. Pienemanns (1998:54) teori beskriver produktion av morfo-syntaxen som bearbetas i det som Levelt kallar *formuleraren (formulator)*. Pienemann kallar *formuleraren* mer generellt för *språkprocessorn*.

beskrivning av *färdighetsteorin* ovan). PT går något längre än de generella antaganden som färdighetsteorin gör om komplexa färdigheter. Teorin söker formulera några av de psykologiska nyckelprocesserna i den kognitiva bearbetning som föregår talproduktionen och ge möjligheter att testa dessa empiriskt (Pienemann & Håkansson 1999:384). Nedan följer de psykologiska nyckelprocesserna som aktiveras under inläringens gång och som möjliggör bearbetning av grammatiska strukturer (Pienemann 1998:7):

1. Lemma/ord
2. Kategoriprocedur
3. Frasprocedur
4. S-procedur
5. Ordföljdsprocedur

Inläraren måste alltså först identifiera ord i språket och sedan tillskriva dessa en ordklass för att kunna markera dem med relevant grammatisk information. Den grammatiska informationen måste i sin tur finnas tillgänglig för att de syntaktiska processerna och ordföljdsreglerna ska kunna operera. De syntaktiska processerna möjliggör överföring av grammatisk information inom fraser, såsom kongruens mellan adjektiv och nomen i NP, eller mellan subjekt och verb i satser. På detta sätt kan man med hjälp av hierarkin förutsäga en implikationell inläring av grammatiska strukturer, vars ordning är obligatorisk. Ingen av komponenterna kan heller hoppas över. Nedan sammanfattas bearbetningsprocesserna och dessas respektive strukturella resultat (Pienemann 1998:9):

Processande procedurer:

1. Tillgång till ord/lemma
- 2 Kategoriprocedur
3. Frasprocedur
4. S-procedur
5. Bisatsstrukturprocedur

Språkligt resultat:

Ord

Lexikala morfem

Överföring av grammatiskt information inom frasen

Överföring av grammatisk information mellan fraser

Huvud- och bisatser kan bildas

På varje nivå i hierarkin kan ett antal grammatiska strukturer bearbetas. Varje IL-varietet tolkas därför som den specifika inlärares tillämpning av ett begränsat antal strukturella möjligheter. PT redogör dock *inte* för de villkor som bestämmer den individuella variationen.

Vad betyder det då att en inlärare kan processa en struktur? Processbarhetsteorin gör en skillnad mellan vad inlärares lärt sig behärska (*master*) och vad han/hon har förmåga att processa (Pienemann 1998:144 ff.). Förmågan att processa en språklig struktur definieras som *det första systematiska användandet* av denna, detta kallas *uppträdandekriteriet* (*emergence criterion*). Då det är språkliga strukturers processbarhet som är kärnan i PT är det uppträdandekriteriet som denna teori använder sig av. På följande sätt definierar Pienemann (1984) åtskillnaden:

The main purpose is not to describe the point in time during the process of language development when a structure is *mastered* (in terms of correct use of target norms), because this is only to pinpoint the *end* of acquisition of a certain structure. Rather, the above criterion [dvs. emergence criterion] is intended to define *the first systematic use* of a structure, so that the point in time can be located when the learner has *-in principle-* grasped the learning task [...]. (Pienemann 1984:191, i: Glahn et al. 2001:398)

Systematiken består i att man kartlägger en inlärares användningar av en specifik struktur i olika kontexter. För att en analys ska kunna tillämpa uppträdandekriteriet framgångsrikt ställs höga krav på undersökningsmaterialet. Materialet måste vara tillräckligt stort och tillräckligt språkligt varierande, dvs. innehålla många olika språkliga kontexter. De ideala förutsättningarna för tillämpning av uppträdandekriteriet består enligt Pienemann (ibid.) av en longitudinell undersökning som innehåller tre typer av bevis i följande ordning; (a) de språkliga kontexter som kräver strukturen produceras inte (inga bevis), (b) kontexter förekommer men strukturen tillämpas inte (bevis för icke-tillämpning), (c) strukturen tillämpas i den kontext som kräver det (bevis för tillämpning). Enligt PT utgör denna utveckling (från a till c) en naturlig utvecklingssekvens, och genom att tillämpa uppträdandekriteriet kan man fånga systematiken i spontant tal.

Denna typ av analys innebär ett visst mått av tvetydighet när det gäller att bedöma antalet språkliga kontexter som krävs för att uppfylla uppträdandekriteriet. Om man t ex utgår från att två kontexter där strukturen förekommer är tillräckligt kan det visa sig att dessa användningar används som en oanalyserad enhet, en helfras. Det enda sättet att testa om en struktur

verkligen kan processas är därför att se om strukturen förekommer med olika lexikala element. Vi behöver alltså väga den kvantitativa analysen mot en kvalitativ bedömning av IL och de språkliga kontexter i vilka strukturen förekommer. Själva poängen med uppträdandekriteriet är att undvika de begränsningar som en enbart kvantitativ analys medför (se vidare Meisel, Clahsen & Pienemann 1981).

3.1 Processbarhet i skandinaviska språk

Om den inlärningshierarki som PT beskriver ska vara universellt användbar på språkinlärning måste den tolkas i relation till de grammatiska strukturer som finns i det specifika språk som studeras⁷. I följande processbarhetshierarki för svenska är komponenterna beskrivna i termer av de strukturella resultaten för morfologi och syntax:

Tabell 1: *processbarhetshierarki för svenska*⁸

Steg	Morfologi	Syntax
5. Processbart: meningar Överföring av grammatisk information mellan satser		- Skillnad huvudsats/bisats - Inte inversion i bisatser - Negation före verb i bisats
4. Processbart: satser Överföring av grammatisk information inom satser, mellan fraser	- NP-adjektiv kongruens - Predikativ kongruens	- Subjekt-verb inversion
3. Processbart: fraser Överföring av grammatisk information inom fraser	- NP kongruens - VP kongruens	- Framförställt adverb
2. Processbart: Ordklasser Ingen överföring av grammatisk information	- Plural, bestämning - Lexikal morfologi - Presens, preteritum etc.	- Kanonisk/semantisk ordföljd
1. Processbart: "ord"	- Invarianta former	- Enstaka konstituenten - "Helfraser"

⁷ Pienemann (1998) använder sig här av en grammatisk teori, Lexikal Funktionell Grammatik (LFG), genom vilken målspråkets grammatiska strukturer tolkas. Denna uppsats redogör inte för och använder sig inte av LFG.

På nivå ett identifierar inläraren 'ord', eller 'lemma', men dessa ges ingen grammatisk information och det finns inte heller möjlighet att använda regler för ordföljd. Inläraren kan här processa helfraser som *jag vet inte*, eller enstaka element i följd, t ex *bebis äta*. På nivå två kategoriserar inläraren orden i ordklasser och grammatisk information markeras på enstaka ord, t ex tempus på verb eller numerus på nomen. Det finns ännu inte någon grammatisk överföring mellan de olika delarna inom frasen, inläraren kan således producera nominalfraserna *flickor* och *två flicka*, men inte frasen *två flickor*. På nivå tre kan inläraren tillämpa kongruens inom fraser, t ex i NP som kräver utbyte av grammatisk information mellan huvudnomen och adjektiv eller annat bestämningsord. Inläraren kan nu processa adjektivattribut: *röda bilar*. Men då ingen grammatisk information utbyts mellan fraser kan inte predikativ processas. På nivå fyra överförs grammatisk information över frasgränserna inom hela satser vilket gör att inläraren kan processa predikativ, *de är röda*. Här sker dock ingen överföring mellan satserna och därför uppstår inversion vid produktion av bisats: *Sen körde bussen/Jag vet inte om körde bussen*. På nivå fem kan inläraren överföra grammatisk information även mellan satser och kan därför skilja på ordföljden i huvudsatser från den i bisatser, *jag har flickan som inte gungar*.

Glahn, E., Håkansson, G., Hammarberg, B., Holmen, A., Lund, K., och Hvenekilde, A. (2001) undersöker tillämpningen av Pienemanns (1998) processbarhetsteori på danska, norska och svenska. Dessa tre språk är nära relaterade och har mycket likartad adjektivmorforologi och bisatssyntax (Glahn et al. 2001:394):

Tabell 2: *numerus- och genusmorfologi på skandinaviska adjektiv*

	Danska/Norska		Svenska	
	Utrum	Neutrum	Utrum	Neutrum
Singular	0	-t	0	-t
Plural	-e	-e	-a	-a

Svenska adjektiv i singular har alltså samma morfem i de tre språken, ex på utrum: *en gul bil*, ex neutrum: *ett/et gult hus*. I plural motsvaras det svenska morfemet *-a* (*två gula hus*) av morfemet *-e* (*to gule huse*) i danska och norska. Negation uttrycks i alla tre språken med ett lexikalt element: i svenska *inte*, i danska/norska *ikke*. Negationen placeras efter det finita verbet i enkla satser men före det finita verbet i bisatser.

⁸ Den svenska versionen är hämtad från Gisela Håkanssons handout vid en föreläsning vid Uppsala

Enligt PT lärs dessa tre strukturer in på olika nivåer i inlärningshierarkin. Ordningen är den vi såg ovan i processbarhetshierarki för svenska: adjektivattribut lärs in på nivå tre; predikativ på nivå fyra; och båda dessa strukturer lärs in före bisatsordföljd som lärs in på nivå fem (Glahn et al. 2001:395). I artikeln presenteras en undersökning av huruvida dessa strukturer verkligen uppvisar svårigheter som motsvarar denna rangordning hos danska, norska och svenska inlärare. Artikeln innehåller tre typer av analyser: den första undersöker inlärningssekvensen i Pienemanns teori, den andra är en semantisk analys av inläring av numerus och genus. Den tredje analysen studerar olika typer av kombinationer mellan ändelser på nomen, bestämningsord och adjektiv.

Data samlades in från 47 vuxna informanter (16 danska, 10 norska och 21 svenska informanter), alla deltog i språkundervisning vid tillfället för studien. Totalt fanns 19 förstaspråk representerade bland informanterna, de allra flesta indoeuropeiska. Data för adjektivattribut elisciterades genom att informanterna fick lösa en uppgift för adjektivattribut, och en annan för predikativ. Uppgifterna bestod i ett slags spel med kort med färgillustrationer på, informanten fick en fråga om föremål på kortet och var tvungen att svara på ett sådant sätt att attribut och predikativ producerades. Exempel: intervjuaren: - *Vilken färg har de små kopparna?* Informanten: - *Dom är bruna.* Eller: - *Vad finns framför det lilla huset?* Svar: - *Ett grönt träd.* Det predikativa testet innehöll 15 föremål, varav 5 var singular utrum, 5 singular neutrum, och 5 i plural. I det attributiva testet fanns en viss variation mellan språken, vilket resulterade i 3-6 föremål i singular utrum, 5-7 i singular neutrum och 5 i plural. För undersökning av negationsplacering visades informanten ett kort med en illustration av en person som utför en handling och ett annat kort med en person som *inte* utför handlingen. Intervjuaren: - *Det är mannen som sjunger,* och informanten förväntades svara: *Det är mannen som inte sjunger.* Genom denna metod producerade informanterna 18 negerade bisatser var.

Ett yttrande i singular ansågs innehålla utbyte av grammatisk information om det uppstår kongruens mellan den indefinita artikeln och morfologiska markören på adjektivet. För plural måste utbyte av grammatisk information markeras på räkneordet och ändelsen på adjektivet. Anledningen till att adjektivet jämfördes med artikeln eller räkneordet snarare än med själva nomenet förklaras på följande sätt: (a) genus (och ibland numerus) markeras inte på indefinita nomen; och (b) valet av pluralform på nomen innebär andra inlärningsproblem som gör att dessa former mindre tillförlitliga som kriterium.

Den första analysens resultat stöder PT såsom den beskrivs av Pienemann (1998). I tabellen på sidan 13, hämtad ur Glahn et al. (2001:399), visas resultaten som tre implikationella skalor baserade på tre kategorier: 1 förekomst, 50 procents användning och 80 procents användning. I varje av de tre sektionerna i tabellen är strukturerna arrangerade från vänster till höger i enlighet med processbarhetshierarkin. Attributiv kongruens behärskas alltså före predikativ kongruens och sist utvecklar inläraren förmåga att korrekt placera negationen i bisatser. Alla inlärare (med undantag för inlärare d15) som använder predikativ kongruens använder också attributiv kongruens, medan inte alla behärskar bisatsordföljden (Glahn et al. 2001:400). Analysen visar alltså att inlärarna med större lätthet överförde grammatisk information *inom* fraser (adjektivattribut) än *mellan* fraser (predikativ), och de predikativa konstruktionerna var i sin tur lättare att producera korrekt än bisatsordföljd.

Den andra analysen undersökte inlärningssekvensen i adjektivmorfologi genom att separera numerus och genus. Resultatet av denna analys visar att det finns en hierarki för genus och numerus parallellt med inlärningshierarkin för kongruens inom eller mellan fraser. Inläringen av dessa särdrag visade sig alltså också följa en specifik ordning i vilken numeruskategorin lärs in före genus. Detta beror enligt Glahn et al. (ibid.:413-4) på att särdragen numerus och genus i de skandinaviska språken inte är semantiskt likvärdiga. Skillnaden ligger i att särdraget numerus väljs med utgångspunkt i meddelandets innehåll medan genus är ett morfologiskt särdrag hos substantivet själv. Numerus har en tydligare kontextuell förankring medan genus måste läras in lexikalt och därför är godtyckligare till sin natur. Enligt Glahn et al. (ibid.) kan processbarhetshierarkin inte redogöra för inläringen av dessa två konceptuellt skilda morfologiska kategorier hos adjektiv.

Den tredje analysen studerar kongruensen mellan artikeln i singular/räkneordet i plural och adjektivet samt denna kongruens relaterad till nomenets särdrag. Ett resultat visar att inlärarna tenderar att övergeneralisera utrum på bekostnad av neutrum, både på bestämning och substantiv. Ett annat resultat visar att inlärarna hade en tendens att använda långdistanskongruens vilket bryter mot ordningen i hierarkin för kongruens inom och mellan fraser såsom beskriven av PT. Inlärarna uppvisade också viss tendens att ignorera predikativ kongruens, speciellt i kombination med diskursreferentiell användning av neutrala anaforiska pronomen. Den sistnämnda observationen tyder på att diskursfaktorer som spänner över satsgränser också kan påverka kongruensen. Detta komplicerar uppenbarligen bilden av processbarhetshierarkin och ifrågasätter de fundamentala antaganden som ligger till grund för PT.

Table 4. Implicational scales for attributive agreement (Attr), predicative agreement (Pred), negation (Neg)

One occurrence ^a				50% occurrence ^b				80% occurrence ^c			
Informant	Attr	Pred	Neg	Informant	Attr	Pred	Neg	Informant	Attr	Pred	Neg
d 10	+	-	-	d 10	-	-	-	d 1	-	-	-
s 8	+	()	-	d 12	+	-	-	d 10	-	-	-
s 5	+	+	()	d 14	+	-	-	d 12	-	-	-
d 15	+	-	+	d 15	+	-	-	d 15	-	-	-
d 6	+	+	-	d 16	+	-	-	d 14	-	-	-
d 9	+	+	-	d 5	+	-	-	n 4	-	-	-
d 12	+	+	-	n 4	+	-	-	n 7	-	-	-
d 16	+	+	-	s 8	+	()	-	s 8	-	()	-
n 1	+	+	-	s 9	+	-	-	d 5	+	-	-
n 6	+	+	-	d 1	+	+	-	d 6	+	-	-
n 7	+	+	-	d 6	+	+	-	d 9	+	-	-
n 9	+	+	-	d 9	+	+	-	d 16	+	-	-
s 1	+	+	-	d 11	+	+	-	n 1	+	-	-
s 2	+	+	-	n 1	+	+	-	n 6	+	-	-
s 3	+	+	-	n 3	+	+	-	s 1	+	-	-
s 4	+	+	-	n 6	+	+	-	s 7	+	-	-
s 9	+	+	-	n 7	+	+	-	s 9	+	-	-
s 11	+	+	-	n 8	+	+	-	s 12	+	-	-
s 12	+	+	-	n 9	+	+	-	s 20	+	-	-
s 19	+	+	-	s 1	+	+	-	n 3	-	+	-
d 1	+	+	+	s 2	+	+	-	n 8	-	+	-
d 2	+	+	+	s 3	+	+	-	d 4	+	-	+
d 3	+	+	+	s 4	+	+	-	d 8	+	-	+
d 4	+	+	+	s 5	+	+	()	n 10	+	-	+
d 5	+	+	+	s 6	+	+	-	d 11	+	+	-
d 7	+	+	+	s 7	+	+	-	n 5	+	+	-
d 8	+	+	+	s 10	+	+	-	n 9	+	+	-
d 11	+	+	+	s 11	+	+	-	s 2	+	+	-
d 13	+	+	+	s 12	+	+	-	s 3	+	+	-
d 14	+	+	+	s 13	+	+	-	s 4	+	+	-
n 2	+	+	+	s 19	+	+	-	s 5	+	+	()
n 3	+	+	+	s 20	+	+	-	s 6	+	+	-
n 4	+	+	+	d 2	+	+	+	s 10	+	+	-
n 5	+	+	+	d 3	+	+	+	s 11	+	+	-
n 8	+	+	+	d 4	+	+	+	s 13	+	+	-
n 10	+	+	+	d 7	+	+	+	s 16	+	+	-
s 6	+	+	+	d 8	+	+	+	s 18	+	+	-
s 7	+	+	+	d 13	+	+	+	s 19	+	+	-
s 10	+	+	+	n 2	+	+	+	d 2	+	+	+
s 13	+	+	+	n 5	+	+	+	d 3	+	+	+
s 14	+	+	+	n 10	+	+	+	d 7	+	+	+
s 15	+	+	+	s 14	+	+	+	d 13	+	+	+
s 16	+	+	+	s 15	+	+	+	n 2	+	+	+
s 17	+	+	+	s 16	+	+	+	s 14	+	+	+
s 18	+	+	+	s 17	+	+	+	s 15	+	+	+
s 20	+	+	+	s 18	+	+	+	s 17	+	+	+
s 21	+	+	+	s 21	+	+	+	s 21	+	+	+

Note. d = Danish L2, n = Norwegian L2, s = Swedish L2.

^aScalability: .913

^bScalability: 1.00

^cScalability: .773

4. Data och metod

Undersökningen i denna uppsats baseras på material som ingår i en större databas sammanställd vid Stockholms universitet⁹. Mer detaljerad information om databasen finns att tillgå i Viberg (1999). Materialet består av ett urval av det större antal informanter som ingår i det ursprungliga materialet och utgörs av transkriptioner från sex barn med svenska som L2 och två barn med svenska som L1. Alla sex barnen med svenska som L2 har turkiska som modersmål och talar turkiska hemma. Det bör påpekas att dessa informanter inte ligger på exakt samma nivå i fråga om språkkunskaper i svenska. Den allmänna kunskapen i svenska hos både L1- och L2-barnen testades vid studiens början med den svenska versionen av TACL (Test of Auditory Comprehension of Language), vilket mäter förståelse av lexikon och grammatik. Resultaten av de svenska barnen låg mellan 89 och 96 poäng av 101 möjliga. L2-barnens resultat låg mellan 55 och 94 poäng, med ett undantag på 20 poäng. Att de L2-barn som fick bäst resultat uppnådde samma nivå som L1-barnen betyder inte att de hade uppnått en infödd talares nivå i svenska språket, utan berodde snarare på att testet låg under L1-barnens nivå. Informanternas kodning är i denna uppsats densamma som i det ursprungliga materialet, L2-informanterna kallas: RD12, RD16, RC09, RC10, RE17, RF21, och de två svenska: KB01 och KB02.

Varje informant spelades in individuellt vid fyra olika tillfällen med ungefär ett års mellanrum. Inspelningarna gjordes i förskolan, årskurs 1, årskurs 2 och den sista i årskurs 4, alla under tidsperioden 1989-1993. Inspelningarna utgjordes av samtal mellan informanten och en forskare, och situationen kan karaktäriseras som relativt informell och ledig¹⁰. Informanterna inbjöds att själva ta initiativ till samtal men uppmanades också att utföra vissa uppgifter. I tabell 3 nedan visas en översikt över inspelningarna och dessas innehåll, informationen är hämtad ur Viberg (1999:166).

⁹ Tillstånd att låna materialet har jag fått av Åke Viberg, professor i lingvistik vid Uppsala Universitet, tlf: 018-471 00 00 (vx).

¹⁰ Inspelningsplatsen var dock skolan som erbjuder en formell undervisning.

Tabell 3: översikt över data

	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4
	Förskolan	Årskurs 1	Årskurs 2	Årskurs 4
	Ålder: 6	Ålder: 7	Ålder: 8	Ålder: 10
<i>Antal elever:¹¹</i>				
Svenska som L2	6	6	6	6
Svenska som L1	2	2	2	2
<i>Aktiviteter:</i>				
Fästisar	X	X	X	
<i>Återberättande:</i>				
- 3 korta videoklipp	X		X	X
- 1 långt videoklipp		X		X
- 5 bildserier			X	X

Inspelningarna strukturerades på samma sätt vid alla fyra tillfällena och uppvisar endast mindre skillnader. Återberättande av videosekvenser och bildserier är ett sätt att styra informantens språkproduktion och gör det möjligt att isolera specifika betydelsesituationer som sedan kan jämföras mellan de olika tillfällena. Språkproduktionen styrs dock inte strukturellt (såsom i Glahn et al. (2001)) och detta gör materialet intressant för min undersökning. Återberättelser och lek med bilder (fästisar) styr produktionen innehållsmässigt, samtidigt som inlärarna har ett antal strukturer att välja mellan för att uttrycka den mer eller mindre specifika betydelsen. Detta gör det möjligt att se huruvida vissa strukturer prefereras och hur detta förändras över tid. På dessa grunder är min undersökning ett intressant komplement till Glahn et al. (2001) samt Pienemann & Håkansson (1999).

Materialets alla NP kategoriseras enligt SAG (3:14 och 18) i följande indelning: *grundform*, *suffix*, *genitivattribut*, *indefinit artikel*, *definit attribut*, *possessivattribut*, *kvantitetsattribut*, *adjektivattribut* och *predikativ*. Kategorierna är utformade så att de tillsammans täcker alla NP informanterna realiserar. Analysen tar endast hänsyn till NP som är fullständiga i den mening att de innehåller ett uttalat nominalt huvudord. Ellipser räknas alltså inte och inte heller NP med t ex adjektiv eller räkneord som huvudord. Kategoriseringen

¹¹ Ett urval bestående av de elever som hade turkiska som L1 samt två av de 12 elever som hade svenska som L1. För en komplett redogörelse för undersökningen i sin helhet ur vilken detta urval är hämtat, se Viberg & Negrin Arnberg (1991); Viberg (1991).

måste vara anpassad till sådant talspråk som förekommer hos infödda svenska talare. Analysandens egen intuition såsom modersmålstalare av svenska språket har spelat en viktig roll i avgörandet för vad som kan accepteras och inte. De två svenska informanterna har också utgjort en norm för hur L2-materialet hanterats. Om det förekommit tvetydigheter angående en viss struktur och denna förekommit också hos L1-informanterna har strukturen motiverats med att användningen inte är ett typiskt inlärardrag, utan möjligen åldersbetingat eller liknande. Vidare beskrivs de specifika talspråkliga varianter som accepteras inom respektive kategori nedan. Följande definitioner ligger till grund för kategorierna (SAG:3:9-183 och 325-384):

Grundform (naken indefinit NP): Dessa NP består av ett enkelt substantiv som saknar grammatisk information eller bestämningsord, t ex *hund*. Förekomsterna klassificeras som korrekta då den kontext i vilka de förekommer inte kräver lexikal morfologi eller attribut.

Suffix består av en enkel definit NP med substantivet i bestämd form eller plural. Exempel: *hunden*, *hundar*. I den första analysen (5.1) om frekvensmässig användning har suffixen hanterats som en enda strukturell enhet där både bestämd form och plural har ingått. Analysens senare avsnitt skiljer mellan dessa två särdrag.

Genitivattribut består av substantiv i genitiv som bestämning till ett annat substantiv. Exempel: *flickans cykel*.

Indefinit artikel utgörs ett substantiv med obestämd artikel *en* eller *ett*. Exempel: *ett träd*, *en hund*. Den obestämda artikeln är ett kvantitetsattribut men hanteras här som en egen kategori främst på grund av att de obestämda artiklarna visar skilda användningsmönster som inte skulle kunna belysas om de ingick i samma kategori som kvantitetsattribut.

Definit attribut innebär NP med definitiva attribut såsom *den här/där*, *dom här/där*. Här accepteras den talspråkliga formen *den* (*den dockan*). Den talspråkliga formen i singular neutrum *de huset* accepteras, medan samma variant av attributet i en utrumkontext inte accepteras, *de hunden* är således inte korrekt.

Possessivattribut är NP med bestämmningar bestående av possessiva pronomen, såsom t ex *min*, *din*, *hans*, *vårat*. I analysens första kategorisering (kapitel 5.1 och 5.2) kartläggs informanternas alla NP för att se generella användningsmönster. Här finns possessivattribut med alla typer av possessiva pronomen representerade. I analysen av genus och numerus (kapitel 5.3) och analysen av ickekongruens och ordförråd (kapitel 5.4) ingår endast possessivattribut med bestämningsordet i första och tredje person singular/plural

(*min/mitt/mina* och *sin/sitt/sina*, *vår/vårt/våra*, *er/ert/era*) då de övriga inte kongruerar med huvudordet (t ex *hans*, *hennes*).

Kvantitetsattribut: Bestämningsord i dessa NP utgörs av kvantitativa pronomen eller grundtal som uttrycker mängd av något slag, exempel: *alla*, *några*, *inga*, *många*. På grund av att kvantitetsattributen betecknar mängd står de allra flesta i plural som vi kommer att se senare i analysen. Många kvantitetsattribut betecknar flertal men markeras inte med något pluralmorfem då huvudnomenet är dividualt (t ex *lite mat*). Dessa har räknats med i analysen som de övriga. Kvantitetsattributen *en massa* och *massor av* har inte tagits med i analysen då den obestämda artikeln *en* och prepositionen *av* visar sig bereda informanterna större svårigheter än övriga kvantitetsattribut.

Adjektivattribut är de NP med nominala huvudord och framförställda adjektiv, *den lilla bebisen* (RD12, tillfälle 1, rad 373). NP med adjektivattribut anses fullständiga och korrekta då de består av tre element; en indefinit artikel/definit/kvantitetsattribut/relationellt pronomen/grundtal, ett adjektiv samt ett nominalt huvudord. Det finns dock en del fall av denna frastyp som är fullt korrekta även om de endast innehåller två element. Detta gäller till exempel nominala huvudord tillsammans med relationella pronomen, *samma färg* (RD12, tillfälle 2, rad 101). Det gäller också adjektivattribut i indefinit form av plural, *Jag har nya stövlar* (RD16, tillfälle 2, rad 233) samt i talspråkliga kontexter av definitiva NP som karaktäriseras av att huvudnomenet är känt för talaren t ex *ja spela busia apan* (KB02, tillfälle 1, rad 40).

Predikativ består av nominala huvudord som länkas samman med ett adjektiv med något av verben *vara*, *bliva*, *heta*, *kallas*. Exempel: *Han är snäll*. Det finns vid de senare inspelningstillfällena hos några få förekomster av **bundet predikativ** (*Hon ser glad ut*), dessa förekomster behandlas som övriga predikativ. En talspråklig variant som accepteras är uteblivet ordfinalt *g* på adjektiv i singular utrum (*en roli film*, *han är roli*). Men det accepteras inte att ordfinalt *t* faller bort i singular neutrum (*ett roli hus*, *det är roli*). Inte heller accepteras att *n* faller bort på huvudordet i singular utrum som i följande kontext; *de e rolig*, medan det accepteras att ordfinalt *t* faller bort i singular neutrum på huvudordet i: *de e rolit*. På detta sätt har andra liknande fall analyserats och kategoriserats.

5. Analys

Analysen är uppdelad i fyra delar. Den första undersöker L2-informanternas frekvensmässiga användning av de olika kategorierna i jämförelse med L1-informanterna. Därefter följer avsnitt två som åskådliggör inlärningstendenserna hos en L2-informant och de två L1-informanterna. Detta avsnitt är en mer detaljerad beskrivning av de generella tendenser som presenterades i det tidigare avsnittet. Analysens tredje avsnitt undersöker genus och numerus och den fjärde delen tar upp ickekongruens och inlärnas ordförråd. Här undersöks vilket av elementen i NP som felrealiseras i tre kategorier: definit attribut, adjektivattribut och predikativ. I samband med undersökningen av ickekongruens undersöks dessa kategoriers lexikala innehåll. Här undersöks hur varierande de lexikala elementen som ingår i kategorierna är och hur detta förändras under studiens gång. Syftet är att se om dessa resultat kan utgöra komplement till de tidigare avsnitten i analysen som är av mer kvantitativ karaktär.

L1-informanternas resultat har tagits som norm och L2-informanternas resultat analyseras utifrån denna norm. På dessa grunder hanteras L1-informanternas resultat som *användningsmönster* och L2-informanternas resultat som *utveckling*. I de fall L2-informanternas resultat visar avvikelser från L1-informanternas användningsmönster analyseras dessa i termer av *inlärningstendenser*. Analysen är inte gjord med hänsyn till något av behärsknings- eller uppträdandekriteriet. Syftet är att beskriva resultaten och de tendenser som inlärnarna visar.

5.1 Användningsmönster och inlärningstendenser

Nedan följer en undersökning av frekvensmässig användning av de olika kategorierna hos L2-i jämförelse med L1-informanterna. Informanternas användningar av varje kategori presenteras enligt en inbördes rangordning. Det sammanlagda antalet NP inom varje kategori vid vardera tillfälle för varje informant har numrerats i relation till de övriga kategorierna. Detta ger en inbördes fördelning mellan kategorierna från ett till och med åtta. Den kategori som har flest förekomster har fått nummer ett, och den som används minst har fått nummer åtta. I de fall flera kategorier har samma totala antal har den kategori med flest felrealiseringar fått den lägre rangordningen och det högre numret. Detta gör att vi kan se kategoriernas inbördes fördelning för varje informant vid varje inspelningstillfälle, och vi kan samtidigt se hur användningarna av kategorierna förändras över tid. Samma rangordningsnummer för en informant kan innebära ett större antal förekomster av en struktur än en annan informant, och

detta speglar inte denna analys. För information om antal förekomster för alla informanter och tillfällen se bilaga 1. Det intressanta är här att se om vi kan se några gemensamma mönster hos L2-informanterna och hur dessa ser ut i jämförelse med L1-informanterna.

I tabellerna 4 - 9 finns varje kategori schematiserad. Till vänster står numren 1-8 som representerar kategoriernas inbördes rangordning. Under respektive tillfälle återfinns varje informant på den nivå som avspeglar dennes användning av kategorin i relation till den totala användningen av alla kategorier vid det givna tillfället. Nedan ser vi tabell 4 som åskådliggör användningen av NP i grundform.

Tabell 4: *grundform*

Grundform				
Rangordning:	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4
1	RD12, RD16, RC10, RE17, RF21	RD12, RC09, RC10	RC10	
2	RC09, KB01, KB02	RD16, RE17, RF21, KB01, KB02	RD12, RD16, RC09, RE17, RF21, KB01, KB02	RD12, RD16, RC09, RC10, RE17, RF21, KB01, KB02
3				
4				
5				
6				
7				
8				

Tabell 4 visar att alla L2-informanter använder grundform enligt samma mönster, med undantag av informant RC09. Vid inspelningstillfälle ett är grundform den mest använda av alla typer av NP. Vid det andra eller tredje tillfället sker en förändring och användningen av grundform går tillbaka något i förhållande till de övriga NP. Vid det sista tillfället har alla L2-informanternas användning av grundform gått tillbaka och fått rangordning nummer två. Det är också denna nivå som de två L1-informanterna ligger på vid alla tillfällen. Detta tyder på att L2-informanterna överrepresenterar grundform vid studiens första två tillfällen. Informant

RC09 avviker från detta mönster och använder grundform enligt rangordning nummer två redan vid första tillfället för att sedan gå upp på plats ett. Trots detta är RC09s resultat detsamma vid det sista tillfället som de övriga informanternas.

I tabell 5 nedan visas informanternas användning av NP med suffix. Detta är en strikt strukturell analys med syfte att undersöka informanternas förmåga att använda olika typer av strukturella betämningar. Därför särskiljs inte NP med bestämdhetssuffix och NP med pluralsuffix.

Tabell 5: *suffix*

Suffix				
Rangordning:	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4
1	RC09, KB01, KB02	RD16, RE17, RF21 KB01, KB02	RD12, RD16, RC09, RE17, RF21 , KB01, KB02	RD12, RD16, RC09, RC10, RE17, RF21 KB01, KB02
2	RD12, RD16, RC10, RE17, RF21	RD12, RC09, RC10	RC10	
3				
4				
5				
6				
7				
8				

I tabell 5 ser vi två intressanta saker, den första är att fem av de sex L2-informanternas användningar av suffix följer ett enhetligt mönster. Alla inlärarna (utom RC09) rör sig från nivå två till nivå ett. Det är tydligt att denna typ av bestämning är den som används mest vid de första tillfällena, och någon gång under de fyra tillfällen som studien omfattar börjar suffixen användas mer än NP i grundform. Den andra intressanta aspekten är att om vi jämför tabell 4 och 5 ser vi att varje L2-informants individuella användning av grundform är spegelvänd i förhållande till användning av suffix. Detta tyder på att en del av L2-informanternas överrepresentation av grundform vid de tidiga tillfällena övergår till suffix vid

de senare tillfällena. Denna hypotes stöds av att felrealiseringarna av NP i grundform minskar i ungefär samma antal som användningen av suffix ökar. Det är tydligt att suffixen är lätta att lära sig.

Växlingen mellan användningen av suffix och grundform sker för de flesta vid andra eller tredje tillfället. Endast en informant växlar så sent som vid det fjärde tillfället, informant RC10. Alla L2-informanter använder flest NP med suffix vid det sista tillfället. Detta betyder att de vid studiens slut uppnår den användningsfrekvens som L1-informanterna behåller genom hela studien. Den informant som avvek i tabell 4, informant RC09, avviker också i tabell 5 på ett sätt som är spegelvänt i förhållande till resultatet i tabell 4. Vid tillfälle ett använder RC09 suffix mest, vid tillfälle två används suffix näst mest (och grundform används mest) och vid de två sista tillfällena används suffix återigen mest (och grundform näst mest).

I följande tabell ser vi utveckling av användningen av NP med indefinit artikel:

Tabell 6: *indefinit artikel*

Indefinit artikel				
Rangordning:	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4
1				
2				
3	RD12, RD16, RC09, RE17, RF21 KB01, KB02	RD12, RD16, RC09, RC10, RE17, RF21 KB01, KB02	RD12, RD16, RC09, RE17, RF21 KB01	RD12, RD16, RC10, RE17, RF21 KB01, KB02
4			RC10	RC09
5			KB02	
6	RC10			
7				
8				

Den generella tendensen hos alla informanter, såväl L1 som L2, är att använda NP med indefinit artikel så mycket i förhållande till andra NP som motsvarar nivå tre över alla tillfällen. Alla L2-informanterna utom en (RC10) använder redan från början denna betämning på samma nivå som L1-informanterna, vilket tyder på att bestämningen är lätt att lära sig. Av de två informanter som avviker (RC10 och RC09) kan RC09s avvikelse ses som

en tillfällighet då den är så pass liten. RC10s avvikelse är däremot intressant då den är kraftigare. Det är intressant att notera att RC10 var den informant som i användningen av grundform (tabell 4) och suffix (tabell 5) var sist att växla från att överrepresentera grundform till att öka användningen av suffix. Man skulle kunna tänka sig att en del av överrepresentationen hos RC10 vad gäller NP i grundform också täcker en del NP med indefinit artikel vid det första tillfället då denna bestämning är kraftigt underrepresenterad vid samma tillfälle.

I tabell 7 nedan visas resultatet av informanternas användning av NP med definita attribut:

Tabell 7: *definit attribut*

Definit attribut				
Rangordning:	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4
1				
2				
3				
4	RD16, RC10, RE17			
5	RC09, KB02	RD12, RD16		
6	RD12			RC09
7	RF21	RC09, RC10, KB01	RD16, RC09, KB02	KB01
8	KB01	RE17, RF21, KB02	RD12, RC10, RE17, RF21, KB01	RD16, RC10, RE17, RF21, KB02, RD12

Vi ser i tabell 7 ovan att alla L2-informanter använder definita attribut med högre frekvens vid tidiga tillfällen och vartefter minskar användningen i förhållande till övriga NP. Det finns en klar tendens till minskad användning över tid, endast informant RD12 avviker vid andra tillfället, och informant RC09 ökar sin användning vid sista tillfället. Men båda dessa avvikande informanternas användningar är lägre vid sista tillfället än vid det första, de avviker alltså inte från det generella L2-mönstret. Det intressanta är att ingen av de två L1-informanternas användning av definit attribut visar samma tendens. KB01 och KB02 håller sig på de två lägsta nivåerna vid alla tillfällen, med undantag för att KB02 ligger på nivå fem

vid tillfälle ett. Detta tyder på att L2-informanternas överrepresenterar definitiva attribut i början av studien.

Informanternas användningar av possessivattribut och kvantitetsattribut presenteras inte här men tabellerna finns att tillgå i bilaga 2. Karaktäristiskt för informanternas användningar av dessa kategorier är att de visar stor individuell variation, både hos L1- och L2-informanternas. Användningsmönstren är oregelbundna över tillfällena och ingen generell tendens eller utveckling kan urskiljas. Hos vissa informanter kan det tyckas godtyckligt hur dessa strukturer används och hos någon L2-informant kan man tycka sig skönja en individuellt användningsmönster. Men det finns som sagt inte någon generell tendens varken hos inlärare eller de svenska informanterna.

Nedan ser vi utvecklingen av användning av NP med adjektivattribut i tabell 8:

Tabell 8: *adjektivattribut*

Adjektivattribut				
Rangordning:	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4
1				
2				
3			KB02	
4	RC09, KB02	RD16, KB02	RD12, KB01	KB01
5	RC10		RF21	KB02
6	RD16	RF21, KB01	RD16, RC10, RE17	RD16, RC10, RF21
7	RD12, KB01	RD12, RE17		RD12, RC09, RE17
8	RF21, RE17	RC10, RC09	RC09	

Först och främst kan vi fastställa att de båda L1-informanterna generellt använder fler adjektivattribut än L2-informanterna (med undantag för KB01 vid tillfälle 1). Några av inlärarna är endast vid några få tillfällen uppe och snuddar vid dessa resultat. Vid det sista tillfället ligger L1-informanterna också strax över L2-informanterna. Användningen av adjektivattribut är utöver denna tendens mycket spridd, dels mellan informanterna men också över tillfällena. Två av de sex L2-informanter använder sig av färre adjektivattribut vid sista tillfället jämfört med det första (RC09 och RC10). Två andra informanter använder lika

många vid det första som det sista tillfället (RD16 och RD12) och två L2-informanter använder sig av fler adjektivattribut vid sista tillfället än vid det första (RF21 och RE17). Detta är en minst sagt spridd fördelning. Det intressanta här är att L2-informanterna aldrig riktigt når upp till samma resultat som L1-informanterna. L2-informanternas användningar av adjektivattributen motsvarar en lägre nivå för alla informanter vid sista tillfället. Detta tyder på att adjektivattributen är svåra att realisera, så svåra att inlärarna aldrig når de svenska informanternas nivå under studiens fyra tillfällen.

Nedan följer utvecklingen av predikativ:

Tabell 9: *predikativ*

Predikativ				
Rangordning:	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4
1				
2				
3				RC09, KB01
4	RF21, KB01	RC09, RF21, KB01	RD16, RC09, RE17, RF21, KB02	RD16, RC10, RE17, RF21, KB02
5		RE17	RD12, RC10, KB01	RD12
6	RC09, KB02, RE17	RD16, RC10, KB02		
7	RC10			
8	RD16, RD12	RD12		

Här kan vi se en tydlig positiv utveckling hos alla L2-informanter. Användningen är också mer likriktad och likartad än den vi kunde se i tabellen över adjektivattribut. Alla informanter (både L1 och L2) börjar på en lägre frekvens än de avslutar, och för de allra flesta sker ett ordentligt avstamp i uppåtgående riktning redan vid andra alternativt tredje tillfället. Särskilt hos L2-informanterna är skillnaden stor mellan det första och det sista tillfället. Detta tyder på att predikativ är en struktur som är svår att lära in, men så fort strukturen är identifierad har ingen av inlärarna problem att nå samma resultat som L2-informanterna. Vi ska nu titta på hur dessa generella inlärningstendenser ser ut hos en enskild informant.

5.2 En inlärares utbyggnad av NP

Nedan presenteras en L2-informant och de båda L1-informanternas användningar för att redovisa hur de generella inlärningstendenserna vi såg ovan hos alla inlärarna kan se ut mer i detalj. I tabell 10 presenteras den totala användningen av NP som producerats av L2-informant RD12. I tabell 11 och 12 ser vi alla NP som realiseras av L1-informanterna KB01 och KB02. I tabellernas vänstra kolumn återfinns kategorierna och under respektive inspelningstillfälle anges korrekt antal realiserade NP mot det totala antalet för varje kategori.

Tabell 10: RD12: alla NP

	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4
Grundform	16/33	18/33	21/32	28/35
Suffix	24/27	25/30	53/57	57/61
Genitivattribut	3/7	3/3	1/1	4/4
Indefinit artikel	11/17	23/25	27/37	20/26
Definit attribut	2/8	6/8	2/5	2/3
Possessivattr.	6/7	4/6	7/7	23/23
Kvantitetsattr.	5/14	9/11	7/14	13/19
Adjektivattribut	0/7	4/5	11/19	12/14
Pred. Adjektiv	1/1	2/5	12/16	18/19
Summa:	68/121	94/126	141/188	177/204

Tabell 11: KB01: alla NP

	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4
Grundform	24/29	17/28	30/39	32/37
Suffix	38/39	47/47	69/69	64/64
Genitivattribut	0	3/4	1/1	2/2
Indefinit artikel	14/14	23/23	28/28	26/26
Definit attribut	2/2	3/3	2/2	5/6
Possessivattrib.	5/5	4/4	12/12	15/15
Kvantitetsattr.	8/8	5/5	8/9	7/7
Adjektivattribut	4/5	3/5	20/21	16/18
Predikativ	10/10	5/5	15/16	26/26
Summa:	105/112	110/124	185/197	193/201

Tabell 12: KB02: *alla NP*

	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4
Grundform	24/26	22/27	40/45	25/31
Suffix	39/39	48/50	51/51	58/59
Genitivattribut	1/1	2/2	1/1	2/2
Indefinit artikel	8/11	21/22	16/16	22/23
Definit attribut	4/4	2/3	5/6	4/6
Possessivattrib.	1/1	4/5	5/6	8/8
Kvantitetsattr.	2/3	7/7	6/7	10/12
Adjektivattribut	6/6	7/8	21/24	14/16
Predikativ	3/3	5/6	17/17	18/18
Summa:	88/94	118/130	162/173	161/175

Vad gäller det totala antalet NP vid varje inspelningstillfälle hos RD12 kan vi se en tydlig ökning av det totala antalet förekomster. En jämförelse mellan RD12 och de svenska informanterna av totalt antal realiserade NP vid varje tillfälle ser vi att RD12 faktiskt ligger väldigt nära de två svenska informanternas totala antal. Däremot finns en stor skillnad i antal korrekta NP av det totala antalet. Här ser vi att RD12 gör ett betydligt större antal felrealiseringar än de svenska informanterna vid alla fyra tillfällen. Alla L2-informanter realiserar inte samma totala antal NP som RD12 gör, men alla har i princip samma proportion felrealiserade NP jämfört med sitt totala antal.

Här ser vi de användningsmönster bekräftade som vi såg ovan vad gäller NP i grundform. Grundform är den kategori som RD12 använder mest och vi ser också hur RD12 vid tillfälle två börjar använda fler suffix. Hos båda L1-informanterna ser vi att den kategori som har högst totala antal vid alla tillfällen är suffix. Totala antalet NP i grundform är något lägre för L1-informanterna (utom tillfälle 3, informant KB02), men det rör sig endast om två tre förekomster. Däremot kan vi se att RD12 gör omkring dubbelt så många fel som hos L1-informanterna på NP i grundform, och det är här vi finner utrymmet för överrepresentation. Det något större totala antalet NP i grundform beror på att L2-informanterna tenderar att föredra konstruktioner där huvudordet står i grundform. Övergeneralisering av grundform beror på att L2-informanterna också tenderar att använda grundform i kontexter där NP bör förekomma med grammatisk information eller attribut. Som vi ser ökar det totala antalet NP i grundform endast svagt över tid samtidigt som felrealiseringar minskar i större takt än

ökningen. Detta betyder att överrepresentationen minskar systematiskt i takt med språkutvecklingen.

Precis som i föregående avsnitt ser också här att den typ av bestämning som RD12 använder mest vid alla inspelningstillfällen är suffix. Redan vid det första tillfället visar suffixen höga siffror, och lika många korrekta realiseringar som vid tillfälle två. Detta tyder på att denna bestämning lärs in tidigt. I denna kategori finns också relativt få felrealiseringar vid alla tillfällen.

Genitivattributen togs inte med i föregående kapitel men jag vill ändå nämna dem här. Vi kan se att RD12 felrealiserar fyra av sju förekomster vid första tillfället men vid de övriga tillfällena realiseras de korrekt. Det föreligger inga svårigheter att realisera denna kategori.

Den bestämning som RD12 använder näst mest är NP med indefinit artikel. Denna kategori används relativt mycket redan från första tillfället om än med många felrealiseringar. Från det första till och med det tredje tillfället ser vi en stadig ökning i användning av indefinit artikel, och vid det fjärde tillfället blir användningen lägre. Därefter kommer kvantitetsattributen i ordningen. Dessa NP uppvisar visserligen många fel, men de används mycket flitigt ända från första tillfället. Possessivattributen används i mindre utsträckning än de kvantitativa och det sker ingen egentlig ökning förrän vid det sista tillfället. Definit attribut används relativt lite vid alla tillfällen, men det intressanta är att denna struktur används mest vid de först två tillfällena och sedan går användningen tillbaka något vid de två sista tillfällena. Trots att de definitiva attributen vid första tillfället uppvisar många fel är strukturen bekant för inläraren redan från början. Det är tydligt att informanten identifierat bestämningen före t ex adjektivattribut och predikativ, och den svaga tillbakagången vid de två senare tillfällena tyder på överrepresentation vid de två första tillfällena. Detta stämmer också med de resultat vi såg tidigare hos alla L2-informanter.

RD12s användning av adjektivattribut och predikativ bekräftar de mönster vi såg i kapitel 5.1. Adjektivattributen börjar användas tidigare men vid sista tillfället används fler predikativ. Även om alla de sju adjektivattributen vid första tillfället felrealiseras finns en tydlig indikation på att informanten har identifierat strukturen och försöker använda sig av den. Den predikativa förekomsten vid första tillfället är följande fras: *de e bra*, och min tolkning är att denna lärts in som en helfras. Den predikativa strukturen är således inte identifierad vid första tillfället. Vid tillfälle två används predikativ ungefärligt lika mycket som adjektivattribut men predikativen visar ett färre antal korrekta förekomster. Vid tillfälle tre används fler adjektivattribut än predikativ, men nu har det skett en förändring. Predikativen visar sig nu ha ett större antal korrekta realiseringar än adjektivattributen, alltså tvärtom än tidigare. Vid

tillfälle fyra går predikativen om adjektivattributen både vad gäller användningsfrekvens och antal korrekta förekomster. På samma sätt ser utvecklingen ut för de allra flesta L2-informanter. Medan dessa två bestämmningar var de som användes minst vid de första två tillfällena av RD12 som också gjorde många fel, används de relativt mycket av både KB01 och KB02. Det föreligger dock ganska stor skillnad mellan de två svenska informanterna, men ingen av dem visar samma svårighet att realisera adjektivattribut eller predikativ som RD12. Det är dock intressant att notera att KB02 uppvisar ett användningsmönster som är mycket likt RD12s användning.

Det är tydligt att de kategorier alla inlärarna har svårast för är adjektivattribut och predikativ. Men det är inte lätt att avgöra vilken av dem som bereder inlärarna störst svårigheter. Enligt processbarhetsteorin lärs predikativen in senare än adjektivattributen. Vad mina resultat visar är framförallt att de visar olika typer av utvecklingar. Nedan ser vi en tabell över adjektivattribut och predikativ för L2-informanterna. De informanter som producerar fem korrekta förekomster av respektive kategori markeras med ett plus, annars ett minus.

Tabell 13: *implikationshierarki: adjektivattribut och predikativ, L1- och L2-informanter*

Implikationshierarki, 5 korrekta förekomster								
	Tillfälle 1		Tillfälle 2		Tillfälle 3		Tillfälle 4	
	P	A	P	A	P	A	P	A
RD12	-	-	-	-	+	+	+	+
RD16	-	-	+	-	+	+	+	+
RC09	-	-	+	-	+	-	+	-
RC10	-	-	-	-	+	+	+	+
RE17	-	-	+	-	+	+	+	+
RF21	+	-	+	+	+	+	+	+
KB01	+	-	+	-	+	+	+	+
KB02	-	+	+	+	+	+	+	+

P = predikativ, A = adjektivattribut

Som vi ser här är det endast en inlärare (RF21) som producerar fem korrekta förekomster vid det första tillfället, och det är inte på adjektivattribut utan på predikativ, vilket strider mot PTs förutsägelser. Vid andra tillfället är det fyra informanter som producerar fem korrekta

förekomster av predikativ medan endast en informant producerar fem korrekta förekomster av adjektivattribut. På dessa grunder kan predikativ motiveras vara lättare att lära in än adjektivattribut. Men om vi tittar på det totala antalet förekomster inom kategorierna och inte endast de korrekta ser vi en annan trend.

Tabell 14: *adjektivattribut och predikativ i siffror, L2-informanter*

Adjektivattribut och predikativ i siffror								
	Tillfälle 1		Tillfälle 2		Tillfälle 3		Tillfälle 4	
	P	A	P	A	P	A	P	A
RD12	1/1	0/7	3/5	4/5	12/16	11/19	18/19	12/14
RD16	1/3	1/5	5/9	3/16	22/23	11/15	17/21	7/10
RC09	2/3	3/6	12/13	4/5	12/18	2/4	17/17	1/3
RC10	1/1	1/6	4/5	3/3	12/13	8/16	21/24	12/21
RE17	3/3	1/3	7/9	3/7	5/11	6/6	18/18	7/12
RF21	14/14	4/6	11/11	6/7	18/19	15/19	20/20	12/12
Summa:	22/25	10/33	42/52	23/43	81/100	53/79	111/119	51/72

Om vi jämför adjektivattributen med predikativen vid det första tillfället ser vi att adjektivattributen används i större antal än predikativ hos fyra av sex inlärare. Enligt detta resultat kan vi motivera att adjektivattributen är lättare att lära in än predikativen. Men långt fler av adjektivattributen felrealiseras. Av det totala antalet adjektivattribut vid första tillfället (33) är endast en knapp tredjedel korrekta medan predikativen endast har två inkorrekta förekomster av totalt 25 förekomster. Om vi tittar på den vidare utvecklingen ser vi också att användningen av predikativ ser vi en betydligt starkare utveckling än hos adjektivattributen redan vid det andra tillfället. Alla inlärare (utom RD12) uppnår samma nivå i användning av predikativ som L1-informanterna vid tillfälle 4, medan *ingen* av inlärarna uppnår samma nivå som någon av L1-informanterna i användning av adjektivattribut. Återigen har vi argument för att predikativen är lättare att lära in för informanten.

Enligt de resultat som hittills presenterats visar adjektivattribut och predikativ olika användningsmönster som den kvantitativa analysen inte kan förklara. Vi ska senare i kapitel 5.4 om ickekongruens och ordförråd se om vi kan hitta förklaringar till dessa mönster.

För att sammanfatta de användningsmönster vi sett i kapitel 5.1 och som bekräftats ovan kan vi konstatera att vissa tendenser återkommer hos de flesta L2-informanter men inte hos L1-informanterna. Dessa tendenser kan sammanfattas i några punkter:

- ◇ *grundform* överrepresenteras av alla L2-informanter vid studiens början
- ◇ *suffix* underrepresenteras något i början men är den bestämning som används mest av alla L2-informanter.
- ◇ användningen av *indefinit artikel* är den näst högsta bland bestämningarna hos L2-informanterna. Inlärnas användningar av indefinit artikel följer de svenska informanternas användningsmönster genom hela studien.
- ◇ *definita attribut* överrepresenteras relativt kraftigt av alla L2-informanter vid studiens början och går tillbaka successivt för varje tillfälle.
- ◇ L2-informanternas användningar av *possessivattribut* och *kvantitetsattribut* skiljer sig mycket mellan inlärnas och är oregelbundna över tillfällena. Men så är också fallet hos de två svenska informanterna.
- ◇ *adjektivattribut* och *predikativ* är de strukturer som är svårast för L2-informanterna att realisera. Adjektivattributen tycks vara lättare att realisera vid det första tillfället men den fortsatta användningen är mycket brokig och oregelbunden. Av de sex L2-informanterna visar endast två en positiv utveckling, om än en svag sådan. Inlärnas når aldrig riktigt samma nivå som L1-informanterna i användande av adjektivattributen. Predikativen används mindre vid första tillfället av fyra av sex L2-informanter. Vid andra och tredje tillfället syns däremot en stark positiv utveckling som fortsätter genom hela studien. Vid det fjärde tillfället når alla L2-informanter (utom en, RD12) samma nivå som L1-informanterna.

5.3 Genus och numerus

Detta avsnitt skiljer på kongruens i genus och numerus i respektive kategori och tillfälle för att se hur dessa mönster ser ut. Resultatet för varje kategori som ges vid varje tillfälle är en sammanslagning av alla informanternas användning av strukturen. Det förekommer viss individuell variation men endast inom gränserna för de tendenser som är gemensamma, därför ger ett sammanslaget resultat en tydlig bild av ett resultat som proportionerligt är detsamma för varje individ. Vi ska först se på L1-informanternas hantering av genus och sedan jämföra detta med L2-informanternas resultat för att se hur dessa ser ut i förhållande till varandra. I

tabell 15 ser vi resultatet för L1-informanterna KB01 och KB02. Korrekt antal förekomster jämförs med det totala antalet förekomster.

Tabell 15: *genusdistinktionen, L1-informanter*

	Tillfälle 1		Tillfälle 2		Tillfälle 3		Tillfälle 4	
	U	N	U	N	U	N	U	N
Suffix	48/48	15/15	36/37	18/18	65/65	25/25	68/68	39/40
Indefinit artikel	21/24	1/1	37/37	8/9	39/39	6/6	41/41	8/8
Definit attribut	6/6	0	5/5	0/1	7/8	0	8/11	0
Possessivattr.	4/4	1/1	4/7	1/1	13/14	0	17/17	2/2
Kvantitetsattr.	0	0	3/3	0	0	1/1	1/1	0/1
Adjektivattribut	7/8	1/1	6/9	1/1	23/25	6/8	24/25	2/4
Predikativ	10/10	1/1	6/6	2/2	17/17	3/4	32/32	5/5
Summa:	96/100	19/19	97/104	30/32	164/168	41/44	191/195	56/60

U = singular utrum, N = singular neutrum

Markering av neutrum är mest frekvent på suffixen. Vid det första tillfället är det endast denna kategori som har fler än en förekomst i neutrum. Indefinit artikel är den kategori som har näst flest förekomster i neutrum genom hela studien från och med tillfälle två. Definita, possessiv- och kvantitetsattribut visar sig ha mycket få förekomster i neutrum, varav den av dessa som har flest förekomster är possessivattribut. Adjektivattributen och predikativen visar snarlika mönster, och i slutet av studien har dessa två kategorier ett något större antal förekomster än de definitiva, possessiv- och kvantitetsattributen. Det är slående att se hur få felrealiseringar L1-informanterna gör i neutrum, endast åtta stycken sammanlagt. Felen görs på indefinit artikel vid första tillfället (ett fel), adjektivattribut (två fel) och predikativ (ett fel) vid tredje tillfället och suffix (ett fel), kvantitetsattribut (ett fel) och adjektivattribut (två fel) vid fjärde tillfället.

Nu ska vi se hur användningen av utrum och neutrum ser ut hos L2-informanterna, i tabell 16 nedan.

Tabell 16: *genusdistinktionen, L2-informanter*

	Tillfälle 1		Tillfälle 2		Tillfälle 3		Tillfälle 4	
	U	N	U	N	U	N	U	N
Suffix	79/84	15/17	108/109	19/29	171/172	54/69	200/205	67/91
Indefinit artikel	65/76	2/3	92/97	3/16	126/131	5/29	106/109	13/41
Definit attribut	22/33	0/4	18/34	2/3	19/32	0/6	106/109	0/8
Possessivattr.	17/19	1/4	22/23	0/1	25/29	2/6	27/28	6/7
Kvantitetsattr.	9/9	1/1	2/2	0/1	20/23	0/5	17/19	4/4
Adjektivattribut	9/27	0/2	16/22	1/2	37/54	2/8	43/49	6/15
Predikativ	16/17	6/6	36/37	2/2	50/59	13/17	88/91	12/15
Summa:	217/265	25/37	294/324	27/54	448/500	76/140	587/610	108/181

Vi kan här se att samma förhållande som för L1-informanterna gäller ungefärligt för L2-informanterna vad gäller det sammanlagda antalet förekomster av neutrum i varje kategori. NP med suffix är den kategori som har det högsta antalet förekomster i neutrum, och därefter kommer den indefinita artikeln, precis som hos L1-informanterna. Antalet neutrumförekomster i suffix i förhållande till antal utrum har inte samma proportion som hos L1-informanterna. Suffix i neutrum uppvisar också fler fel än hos L1-informanterna. En annan viktig skillnad mellan L1- och L2-informanterna är att L2-informanternas indefinita artiklar i neutrum har ett betydligt större antal felrealiseringar än suffixen trots att denna kategori har färre antal realiseringar (se främst tillfälle 2 och 3). Den indefinita artikeln tycks vara betydligt svårare att realisera i neutrum än vad som reflekteras i antalet användningar i jämförelse med suffixen. I likhet med L1-informanterna använder L2-informanterna mycket få definita attribut, possessiv- och kvantitetsattribut i neutrum. Men hos L2-informanterna visar de definita attributen mycket få korrekta förekomster, vid tre av fyra tillfällen inga alls.

Vad gäller adjektivattribut och predikativ ser vi en liknande tendens som hos L1-informanterna, nämligen att dessa visar höga antal förekomster i neutrum jämfört med de tre föregående kategorierna. En viktig skillnad i förhållande till L1-informanterna är att predikativen visar påtagligt större antal förekomster än adjektivattributen. Hos L1-informanterna kunde man inte särskilja dessa två kategoriers utveckling men hos inlärarna finns en markant skillnad. Predikativen används mer redan vid det första tillfället och sedan genom hela studien och predikativen har också betydligt färre felrealiseringar än adjektivattributen vid sista tillfället (adjektivattributen: 6/15 och predikativen: 12/15).

Utveckling av neutrumbestämning på adjektivattribut visar samma förhållande som hos de definita attributen och den indefinita artikeln. Dessa tre kategorier har fler felrealiseringar i förhållande till totalt antal förekomster än de övriga kategorierna och vid tillfälle fyra uppnår antalet korrekta förekomster en tredjedel eller mindre av de totala antalet förekomster.

Om vi tittar på antal felrealiseringar kan vi se att L2-informanterna har problem med kategorierna indefinit artikel, definit attribut och adjektivattribut. L2-informanterna uppvisar så pass många fler fel i neutrum på dessa NP än L1-informanterna att det kräver en förklaring. Om vi tittar på hur de olika typerna av kategorierna ser ut rent strukturellt kan vi se vissa skillnader. De kategorier som inte bereder inlärnarna större bekymmer är de som inte kräver genusändelse på mer än ett element, såsom suffixen (*päronet*), possessivattribut (*mitt päron*) och kvantitetsattribut (*något päron*). Två av de bestämningar som är svårare kräver bestämning på fler än ett av de ingående elementen, som i definit attribut (*det (där) päronet*), adjektivattribut (*ett gott päron*). Men detta kan inte förklara att de indefinita artiklarna visar så många fel, dessa kräver ju inte kongruens mellan elementen (*en apa*, *ett bord*). Och det kan heller inte förklara att det finns så pass många fler predikativ i neutrum än adjektivattribut hos L2-informanterna men inte hos L1-informanterna. Predikativen kräver ju dels kongruens mellan fler än ett element (*päronet är gott*, *det är fint*) och innebär också kongruens över frasgränser. Trots detta visar predikativen alltså fler antal förekomster i neutrum och färre felrealiseringar än adjektivattribut, och detta resultat visar sig vara ett inlärardrag då det inte förekommer hos L1-informanterna.

Vi ska se om vi kan hitta någon förklaring till det höga antalet predikativ i neutrum hos L2-informanterna. Som redan nämnts tidigare i forskningsöversikten har Hammarberg (1996) undersökt inläring av adjektivattribut och predikativ och jämfört morfologin i dessa strukturer med PT. Han fann att pluralmarkören följde utvecklingsordningen som PT förutsäger, medan neutrummarkeringen inte gjorde det. Hammarberg (1996) förklarar detta med den för svenskan vanliga predikativkonstruktionen i neutrum; *blommor är vackert*. Anledningen till att neutrummarkören skulle uppträda i predikativa kontexter före de adjektiva är således att elementen i NP inte kongruerar med varandra. Detta faktum är, enligt Pienemann & Håkansson (1999) helt i enlighet med de förutsägelser PT gör. Materialet i denna uppsats innehåller dock inte några sådana förekomster i predikativ som präglas av ickekongruens, varken hos L1- eller L2-informanterna. Däremot ser vi att en stor del av L2-informanternas förekomster i predikativ neutrum består av konstruktionen *det är/de e* med varierande adjektiv, t ex *de e fint*. Dessa typer av satser präglas ju *inte* av ickekongruens. Däremot är det lättare att lära in en predikativ konstruktion med ett pronomen på subjektsp plats

än ett lexem med ändelse. Denna typ av predikativ måste sägas ha en viss särställning i svenskan och vi kan se en tendens hos alla informanter att använda det opersonliga pronomenet i singular neutrum (*det/de*) tillsammans med varierande adjektiv. I sammanställningen nedan framgår hur många av varje informants alla predikativ i neutrum som består av konstruktionen *det är/de e* med varierande adjektiv.

Tabell 17a: *predikativ i neutrum med 'det är.../de e...', L2-informanter*

Predikativ i neutrum med <i>det är.../de e...</i>				
	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4
RD12	1/1	0	2/3	2/3
RD16	1/1	-	4/4	5/6
RC09	0	1/1	3/5	1/1
RC10	1/1	2/2	1/2	0/1
RE17	0	0	1/2	1/1
RF21	3/3	0	2/3	4/4
Summa:	6/6	3/3	13/19	13/16

Tabell 17b: *predikativ i neutrum med 'det är.../de e...', L1-informanter*

	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4
KB01	0	0	0/2	3/3
KB02	1/1	1/2	1/2	2/2

Som framgår av tabellen består alla sex predikativ i neutrum som realiseras av L2-informanterna av konstruktionen *det är/de e* med varierande adjektiv vid första tillfället. Det totala antalet sjunker vid andra tillfället men fortfarande består alla av denna konstruktion. Vid tredje och fjärde tillfället finns nu förekomster som har substantiv som huvudord. Som vi kan se är L1-informanternas användning av *det är*-konstruktionen likartat, men dessa har inte riktigt lika många förekomster av den här typer. Det intressanta är dock att denna konstruktion är den som uppträder först i singulara neutrala kontexter undantagslöst hos alla inlärare, men inte nödvändigtvis hos de svenska informanterna. Se t ex L1-informanten KB01 vars första predikativ i neutrum realiseras vid tillfälle tre och av dessa två förekomster är inget en *det är*-konstruktion. Detta tyder på en tendens till överrepresentation hos L2-informanterna, om än inte så stark.

Adjektiven som används i dessa kontexter är varierande i dessa predikativ också hos L2-informanterna. Detta tyder på att inlärarna lär in konstruktionen *det är/de e* som en helfras och byter ut adjektiven varefter de lärs in. Det skulle kunna vara så att L2-informanterna snabbt lär sig funktionen hos den predikativa konstruktionen *det är* och övergeneraliserar den just på grund av att den är så användbar i beskrivande tal. Detta utgör en orsak till att predikativen visar ett såpass högt antal korrekta förekomster i singular neutrum hos inlärarna.

Vad vi alltså sammanfattningsvis kan konstatera är att genusdistinktionen hos L2-informanterna följer ungefärligt samma mönster som L1-informanterna om man tittar på antalet förekomster i neutrum i varje kategori. Om vi däremot tittar på antalet förekomster i neutrum i förhållande till antal förekomster i utrum i samma kategori ser vi att L2-informanterna inte riktigt når samma proportion förekomster i neutrum som L1-informanterna. Detta tyder på att kongruens i neutrum är ett svårt moment i inläringen. Det tycks som att L2-informanterna undviker att använda sig av neutrum.

Vi ska nu titta närmare på genusdistinktionen i en av de kategorier som utgjorde problem för L2-informanterna. Tabell 18 visar ser vi alla definitiva attribut producerade av L2-informanterna, här ser vi också hur plural markeras.

Tabell 18: *ickekongruens: definit attribut: L2-informanter*

	Tillfälle 1			Tillfälle 2			Tillfälle 3			Tillfälle 4			Summa:
	U	N	P	U	N	P	U	N	P	U	N	P	
UU	22	2		18			19	5		19	3		88
NN				2									2
PP								7			2		9
U-	9	2	1	7	1		3	1			3		27
N-										1			1
P-													0
UN											2		2
NU	2			9			5			2			18
UP			1										1
PU								2		1			3
NP					1								1
PN													0

Nedan följer informant RD16s alla NP med definitiva attribut vid alla tillfällen.

Tillfälle 1: Utrum:

den här ambulans
den där lampan
den här bilen

Neutrum:

den där vatten

Plural:

Tillfälle 2: Utrum:

den där pojken
de där pappan
de där pojken
de där hatten
den där pojke
de där dörren
den glass
de andra musen
den här filmen
de där musen
de där filmen
de där mamman

Neutrum:

Plural:

de där Tom å Jerry

Tillfälle 3: Utrum:

den där gubben
den där bamse
de där gubben
den dära piltavlan
den där mamman
den här tunnelbanan
dom hära maten å korven
den där elden

Neutrum:

den land
den där hålen
den där tälten
den dära kruten

Plural:

dom här dockorna
dom där knivorna
dom där dagbarnen
dom dära äggen
dom där äpplorna
dom dära hålen

Tillfälle 4: Utrum:

den där äggmannen
den där gången

Neutrum:

Plural:

den dära gummiluft

den där filmen

de där tuten

Formen *de* som återkommer frekvent som första element ovan har tolkats som en övergeneralisering av den singulara neutrumformen av definit attribut *det/det där/här*. Denna form uppträder inte förrän vid andra tillfället hos de flesta inlärarna (med undantag av två förekomster) vid tillfälle två då de börjat använda sig av neutrum. Det skulle också kunna vara så att inlärarna när de upptäcker neutrum (ungefär vid tillfälle två) övergår till att tolka denna form (*de*) som grundform och ser utrumformen (*den*) som grundform med ett morfem för utrum. Detta stöds av det faktum att neutrumformen *de* har en särställning inom predikativ och övergeneraliseras hos alla inlärare.

Det mönster vi kan se ovan hos informant RD16 återkommer i olika grad hos alla L2-informanter och främst i NP med indefinit artikel, definit attribut och predikativ, men också något på suffix. Mönstret ser ut såsom vi såg ovan hos RD16; informanten använder sig först av endast eller flest NP i utrum. Senare börjar man använda några NP i neutrum men dessa markeras då med bestämning i utrum. Som ett nästa steg börjar man övergeneralisera neutrum. Detta kan se ut på följande sätt i de olika strukturerna:

Definit attribut: *de där flicka, de där pappan*

Predikativ: *vart e mimi klistrat, en e stängt, en e dött, ja e klart*

Indefinit artikel: *ett dörr, ett träbit, ett bindel, ett cirkus*

Suffix: *drömmet, cirkuset, vägget, kontrollet, bänket*

Av dessa strukturer är övergeneraliseringen mest frekvent på definit attribut, sedan predikativ. Generellt kan ändå sägas att övergeneraliseringen av utrum sker genom hela studien men kraftigast vid första och andra tillfället. Övergeneraliseringen av neutrum sker framförallt vid andra och tredje tillfället. Övergeneralisering av neutrum på suffix är inte så frekvent och förekommer vid det tredje men framförallt vid det fjärde tillfället. Mönstren av övergeneralisering hos inlärarna skiftar individuellt, men den generella tendensen tycks vara att först övergeneralisera utrum och inte använda neutrum alls. Sedan börjar neutrum användas och övergeneraliseras då (eller möjligtvis omtolkas som grundform som nämnts ovan). Dessa två övergeneraliseringar sker parallellt under ungerfärligt två tillfällen och avtar

sedan (med undantag för suffix). Många inlärare tar också så att säga ett steg tillbaka vid tredje eller fjärde tillfället och övergeneraliserar utrum igen, som kunde vi se hos RD16.

Vi ska nu se hur utvecklingen av numerusdistinktionen ser ut, först hos L1-informanterna och sedan jämför vi denna utveckling med L2-informanterna. I tabell 19 nedan ser vi resultatet av numerusdistinktionen för L1-informanterna (KB01, KB02).

Tabell 19: *NP i plural, L1-informanter*

	Suffix	Def. attr.	Poss.	Kvant.	Adj.	Pred.
Tillfälle 1	14/15	0	1/1	10/11	2/2	2/2
Tillfälle 2	41/42	0	0	9/9	3/3	2/3
Tillfälle 3	30/30	0	0	13/15	12/12	12/12
Tillfälle 4	15//15	0	1/1	16/17	4/5	7/7
Summa:	100/102	0	2/2	48/52	21/22	23/24

Här kan vi se samma tendens som vi såg i genusdistinktionen. Suffixen har flest antal förekomster, definit attribut och possessivattribut mycket låga antal förekomster eller inga alls. Vad gäller kvantitetsattributen är det inte förvånande att dessa uppvisar så pass mycket större antal förekomster i plural än de gör i neutrum då kvantitetsattribut uttrycker mängd som av naturliga skäl oftast utgör plural. Vi ser också tendenser i användningen av adjektivattribut och predikativ som liknar den vi såg i genusdistinktionen. Dessa kategorier visar större resultat än definit och possessivattribut. De svenska informanternas användningar av adjektivattribut och predikativ är också mycket lika varandra, precis som i genusdistinktionen, och det kan vara endast en tillfällighet att predikativen har två förekomster mer vid det sista tillfället. Vad som kan noteras är att användningen av plural sker i större grad vid de tidiga tillfällena hos L1-informanterna än användningen av neutrum, åtminstone vad gäller adjektivattribut och predikativ.

Nedan följer nu L2-informanternas resultat. Tabell 20 återger den sammanlagda användningen av pluralmarkering hos alla L2-informanter för varje kategori vid varje givet tillfälle.

Tabell 20: *NP i plural, L2-informanter*

	Suffix	Def. attr.	Poss.	Kvant.	Adj.	Pred.
Tillfälle 1	34/40	0/2	3/3	12/22	1/3	1/3
Tillfälle 2	47/57	0/1	2/7	34/42	6/18	3/13
Tillfälle 3	79/86	5/8	7/9	30/42	15/18	16/23
Tillfälle 4	78/88	2/2	12/12	60/80	5/9	11/14
Summa:	238/271	7/13	24/31	136/186	27/48	31/53

Först och främst kan vi konstatera att numerusdistinktionen börjar behärskas tidigare än genusdistinktionen hos L2-informanterna. Alla kategorier visar ett betydligt större antal förekomster, och det stora antalet felrealiseringar i genusdistinktionen återfinns inte i numerus. Detta måste tyda på att numerusdistinktionen är lättare att lära in. Denna skillnad i inläring av genus och numerus kan PT inte förklara. Enligt Glahn et al. (2001:401-414) (se forskningsöversikten) finns det parallellt med inlärningshierarkin för olika språkstrukturer en hierarki för genus och numerus i vilken numeruskategorin lärs in före genus. Förklaringen är att numerus och genus i de skandinaviska språken inte är semantiskt likvärdiga kategorier. Numerusdistinktionen utgår ifrån meddelandets innehåll medan genus är ett morfologiskt särdrag hos substantivet själv. Numerus har en tydligare kontextuell förankring medan genus måste läras in lexikalt och därför är godtyckligare till sin natur. Uppträdande av genus och numerus i mitt material stämmer bra överens med denna hierarki.

Numerusdistinktionen hos L2-informanterna liknar den hos L1-informanterna på de flesta punkter. Suffix har det högsta resultatet, definit attribut det lägsta, och därefter kommer possessivattributen. Den kategori som visar näst högst resultat är de kvantitetsattributen, men som redan nämnts kommer denna kategori inte att behandlas mer ingående på grund av denna bestämnings specifika semantik.

Adjektivattribut och predikativ i plural används lika mycket vid det första tillfället, en korrekt förekomst av tre. Vid det andra tillfället realiseras fler adjektivattribut i plural och vid det tredje och fjärde realiseras fler predikativ. Att pluralmarkeringen används mer på adjektivattributen än predikativ vid det andra tillfället är en avvikelse från L1-informanternas användning. Den ökade användningen av pluralmarkering på predikativen vid de två sista tillfällena är också den en avvikelse från L1-informanterna som ju visserligen visar en marginal ökning vid fjärde tillfället, men inte lika stark. Detta mönster i användning av pluralmarkering på adjektivattribut och predikativ är väldigt lik den vi sett tidigare vad gäller

användningsmönstren av dessa kategorier. Vi såg att fyra av de sex L2-informanterna använder fler adjektivattribut än predikativ vid de första två tillfällena och att förhållandet är det motsatta vid de två sista tillfällena. Även här visar det sig att fyra av sex informanter använder pluralmarkering på adjektiven före predikativen men markering av neutrum sker vid första tillfället på predikativen hos alla sex inlärarna. Ifråga om huruvida detta resultat stöder PT och inlärningshierarkin måste därför samma problematik återges även här som redan påpekats tidigare. Min tolkning är att trots att pluralmarkering på predikativ används mer vid de senare tillfällena vill jag ändå mena att pluralmarkeringen följer PT då pluralmorfologin på adjektivattributen visar en starkare utveckling i studiens början.

För att sammanfatta alla informanternas resultat vad gäller detta visar det sig att fyra av sex informanter använder pluralmarkering på adjektivattribut före predikativ. Användning av neutrum sker vid första tillfället på predikativen hos alla sex inlärarna. Enligt Glahn et al. (2001:403-6) behärskas både genus och numerus i enlighet med processbarhetshierarkin, alltså adjektivattribut före predikativ. Deras analys bygger på en specifik mängd eliciterade data som är likvärdig för de båda kategorierna, och på detta sätt kan den ena kategorin jämföras med den andra. Mina data består av spontant tal, och det antal strukturer med neutrum- respektive pluralmarkering som finns inom varje kategori överensstämmer inte. Men jag anser inte att dessa förutsättningar undergräver resultatet då inlärnarnas resultat jämförs med svenska informanter som ingår i samma undersökning med samma förutsättningar. Enligt mina resultat följer numerusmorfologin de förutsägelser som PT gör om uppträdande av fraskongruens före kongruens över frasgränser. Däremot följer inte inlärnningen för genusmorfologi denna ordning. Genusmarkering uppträder istället på predikativ före adjektivattribut.

5.4 Ickekongruens och ordförråd

I detta avsnitt undersöks hur ickekongruensen ser ut och variationen av lexikala element i de olika NP. Syftet med analysen av ickekongruensen är att se om det finns några återkommande tendenser i vilket av elementen i NP som felrealiseras. Vad gäller ordförrådet kommer ett representativt utdrag av en informants användning av en kategori att visas. Syftet är att se hur inlärnarnas val av lexem ser ut och om det finns något mönster i detta. För detta ändamål har tre av kategorierna valts ut: definit attribut, adjektivattribut och predikativ. NP med definitiva attribut innebär fraskongruens med två element, denna struktur är också intressant då den överrepresenteras av ett stort antal av inlärarna vid studiens första tillfällen och felrealiseras i

relativt hög grad. NP med adjektivattribut innebär fraskongruens med tre element¹² och har visats sig svår att använda för inlärarna. NP med predikativ innebär kongruens över frasgränser och har också visat sig vara svår att använda.

Det totala antalet NP med definit attribut som realiseras av L2-informanterna är 152. Av dessa är 18 helt inkorrekta (både bestämning och nomen är felrealiserat) och 87 är helt korrekta. I de övriga 47 NP realiseras ett av elementen korrekt, och ett inkorrekt. Dessa NP visas i tabellerna 21a-b och 22a-b nedan. I tabell 21 (a för L2-informanterna och b för L1-informanterna) presenteras antal inkorrekta nomen mot totalt antal förekomster. Dessa förekomster kan se ut på följande sätt: *den kvinna*. I tabell 22 (a för L2-informanterna och b för L1-informanterna) presenteras antal inkorrekta definit attribut mot totalt antal. Sådär kan dessa förekomster se ut: *de där cirkusen*.

Tabell 21a: *ickekongruens: definit attribut, L2-informanter*

Felrealiserat nomen				
	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4
RD12	2/8	2/8	2/5	1/3
RD16	1/4	2/13	2/18	0/7
RC09	2/4	0/6	0/4	0/8
RC10	1/8	1/5	2/8	0/10
RE17	1/8	2/5	0/0	0/3
RF21	2/7	0/1	0/7	0/2
Summa:	9/39	7/38	6/42	1/33

Totalsumma: 23/152

Tabell 21b: *ickekongruens: definit attribut, L1-informanter*

KB01	0/2	0/3	0/2	1/6
KB02	0/4	1/3	0/6	1/6

Totalsumma: 3/32

¹² Här har inte de adjektivattribut med två element tagits med, allt för att förenkla analysen.

Tabell 22a: *ickekongruens: definit attribut, L2-informanter*

Felrealiserad bestämning				
	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4
RD12	1/8	0/8	1/5	0/3
RD16	0/4	9/13	2/18	1/7
RC09	0/4	0/6	0/4	3/8
RC10	0/8	1/5	3/8	2/10
RE17	0/8	0/5	0/0	0/3
RF21	1/7	0/1	0/7	0/2
Summa:	2/39	10/38	6/42	6/33

Totalsumma: 24/152

Tabell 22b: *ickekongruens: definit attribut, L1-informanter*

KB01	0/2	0/3	0/2	0/6
KB02	0/4	0/3	1/6	1/6

Totalsumma: 2/32

Om vi tittar på det totala antalet felrealiseringar på huvudnomen respektive bestämning ser vi att inlärarna tillsammans producerar i princip lika många förekomster av inkorrekt huvudnomen som bestämning, så när som på en förekomst (23 respektive 24). Men om vi tittar på hur dessa felrealiseringar ligger fördelade över tillfällena i de två tabellerna kan vi se ett intressant mönster. Felrealiseringar på nomen är till antalet högt vid studiens första tillfälle och felen ligger fördelade på alla informanter (det är alltså inte en enda informant som står för alla felen). Sedan minskar antalet fel successivt för varje tillfälle och antalet informanter som gör detta fel blir också färre och vid sista tillfället är det bara en informant (RD12) som gör ett fel på nomen i NP med definit attribut. Felrealiseringar på bestämningen tenderar att visa ett spegelvänt mönster, även om det inte är så tydligt. Vid studiens första tillfälle är felrealiseringarna på bestämningen både lågt till antalet och fördelade på två informanter. Vid andra tillfället är antalet felrealiseringar större, men de är fortfarande fördelade på två informanter, av vilka en informant ensam står för nittio procent av det sammanlagda antalet. Vid tillfällena tre och fyra har det skett en ökning i jämförelse med tillfälle ett, och felen ligger nu fördelade på tre informanter. Detta mönster tyder på en svag ökning av felrealiseringar av bestämningar i NP med definit attribut.

Om vi tittar på användningen av definita attribut i tabell 7 i kapitel 5.1 ser vi att så gott som alla inlärare överrepresenterar denna struktur vid studiens början. Samtidigt har vi sett att denna bestämning har mycket få korrekta realiseringar i singular neutrum (2/21) och även i plural (7/13). Denna överrepresentation och inflexibilitet i användningen tyder på att detta förmodligen är en bestämning som lärs in som en oanalyserad enhet med särdagen singular utrum (*den här/där/den*), och som används i alla grammatiska kontexter. Därav överrepresentationen och därav det låga antalet felrealisering på bestämning (tabell 22) i studiens början. Eftersom bestämningen lärs in som en helfras används denna innan inläraren har uppnått färdighet att processa kongruens inom fraser, därför uppvisar tabell 21 ovan ett så pass högt antal felrealiseringar på det nominala huvudordet. Vi ska se på hur detta kan se ut i praktiken. Nedan presenteras L2-informanten RC10s alla NP med definit attribut vid de fyra olika tillfällena. Understruket element i NP felrealiseras.

Tillfälle 1:	Utrum:	Neutrum:	Plural:
	<i>den här pojken</i>	---	---
	<i>den här katten</i>		
	<i>den där hunden</i>		
	<i>den där musen</i>		
	<i>den där bilen</i>		
	<i>den där flickan</i>		
	<i>den där <u>flicka</u></i>		
Tillfälle 2:	Utrum:	Neutrum:	Plural:
	<i>den här <u>toalett</u></i>	<i>de här rummet</i>	---
	<i><u>de där</u> katten</i>	<i><u>den där</u> lejon</i>	
		<i>de där lejonet</i>	
Tillfälle 3:	Utrum:	Neutrum:	Plural:
	<i><u>de där</u> grejen</i>	---	---
	<i><u>de där</u> båten</i>		
	<i>den tanten</i>		
	<i>den där <u>man</u></i>		
	<i>den där killen</i>		
	<i>den där mannen</i>		

de där killen

den bensin

Tillfälle 4:	Utrum:	Neutrum:	Plural:
	<i>den där saken</i>	<i>den där lagen</i>	<i>dom här äggen</i>
	<i>den där mannen</i>	<u><i>den där staket</i></u>	
	<i>den där kvinnan</i>	<u><i>den där ljudet</i></u>	
	<i>den där tesaken</i>	<u><i>den där täcket</i></u>	
	<i>den där maten</i>		

Om vi tittar på vad som händer vid tillfälle 1 och 4 kan vi se ett tydligt mönster som avspeglar de resultat vi såg i tabell 21 och 22 ovan. Vid det första tillfället använder informanten definitiva attribut endast i singular utrum, av åtta förekomster är sju rätt, och felet ligger på nomenet. Då informanten endast använder bestämmningen i kombination med huvudord i singular utrum uppstår inte så många felrealiseringar. Problemen uppstår då vid tillfälle 2, vilket är samtidigt som de första förekomsterna i neutrum uppträder. Då uppstår osäkerhet om vilken form som ska användas, utrum eller neutrum. Helfrasmönstret bryts och informanten använder under tillfällena 2 och 3 bestämmningen i utrum och neutrum kors och tvärs, och vid det sista tillfället används enbart utrum i alla kontexter.

En annan intressant sak är att det tycks som att informanten har lättare att realisera fraskongruens om det rör sig om ett nomen som är känt för informanten. Vid det första tillfället kan alla nomen antas vara sådana som informanten har hört och använt många gånger. Vid tillfälle tre kan vi se att informanten producerar fraskongruens i NP *den där mannen* men inte i NP *den bensin*. Eftersom nomenet *bensin* i grundform slutar på *-n* precis som genusändelsen utrum är det inte konstigt att informanten väljer att använda attributet i utrum, *den bensin*. Men som vi kan se är detta inte fallet med nomenet *man* trots att detta också slutar på *-n* i grundform. Man kan anta att NP med nomenet *man* är mer frekventa i ett barns input än NP med nomenet *bensin*. Som vi kan se finns också en felrealisering med nomenet *man* vid samma tillfälle, *den där man*, detta måste tyda på att det fortfarande finns en osäkerhet i hur detta nomen ska markeras. Vid tillfälle 4 finns en korrekt realisering av NP *den där mannen*, och ingen felrealisering av samma NP, nu finns ingen osäkerhet längre.

Utdraget som redovisas ovan L2-informant RC10 är ett typexempel som är mycket tydligt och därför utgör ett bra exempel. På grund av uppsatsens begränsade omfång måste sådana exempel väljas ut, alla informanter kan tyvärr inte tas med, därför vill jag särskilt påpeka att

samma mönster som vi ser hos informant RC10 också återfinns hos de övriga L2-informanterna. Detta återkommande mönster tyder på vissa tendenser hos L2-informanterna i utveckling av definitiva attribut. Först används NP med definit attribut som en oanalyserad enhet i singular utrum med kända nomen i singular utrum. Sedan utvidgas användningen till att omfatta nomen som är nyare för informanten, informanten behärskar ännu inte fraskongruens och därför blir nomenet utan ändelse. Det uppstår ickekongruens och därav det höga antalet felrealiseringar på huvudnomenet i studiens början. När informanten börjar använda de definitiva attributen i neutrum bryts helfrasmönstret och informanten börjar växla mellan utrum och neutrum på attributen för att söka uppnå fraskongruens. Nu har inlärarna full kontroll över suffix på de nominala huvudorden i både genus och numerus, samtidigt som de definitiva attributen realiserar inkorrekt då dessa används helt godtyckligt i utrum och neutrum.

Vi ska nu titta på en annan kategori som också innebär fraskongruens, nämligen NP med adjektivattribut. Denna struktur är svårare att realisera än NP med definit attribut för alla L2-informanter. En korrekt realiserad NP med adjektivattribut kräver i de flesta fall tre element, två bestämmingar och ett huvudnomen (*en röd hund*). I vissa kontexter behöver man bara en bestämning, men dessa är inte medtagna i den här analysen. Tabell 23 nedan ger en bild av inlärarnas användningar av adjektivattribut med tre element och i tabell 24 ser vi de svenska informanternas hantering av dessa. Det är som sagt ickekongruensen som ska analyseras, och då de komplexa adjektivattributen kan felrealiseras i fler kombinationer än de kategorier med två element ser tabellerna lite annorlunda ut. I tabellens vänstra kolumn finns de kombinationer av felrealiseringar som är möjliga, och informanternas sammanslagna resultat för varje kombination finns summerat under varje tillfälle. Ett inkorrekt realiserat element markeras med ett minus (-) och ett korrekt element med ett plus (+). Nedan visas ett exempel på hur de olika kombinationerna av felrealiseringar kan se ut, utgångspunkten är en fras i singular neutrum bestämd form: *det stora huset*.

+++ *det stora huset*

++- *den stora huset*

--+ *en stor huset*

+-- *det stor huset*

-+- *en stora hus*

++- *ett stort husen*

+-- *det stor hus*

Nedan ser vi först i tabell 23 hur alla inlärare hanterar adjektivattribut, och i tabell 24 ser vi sedan de svenska informanterna.

Tabell 23: *ickekongruens: adjektivattribut med 3 element, L2-informanter*

	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4	Summa, L2:
+++	10	8	36	33	87
++-	9	10	10	12	41
+-+	2	2	4	3	11
+-+	1	3	4	0	8
-+-	4	0	3	1	8
++-	2	1	0	2	5
+--	0	0	0	0	0
Summa:	28	24	57	51	160

Tabell 24: *ickekongruens: adjektivattribut med 3 element, L1-informanter*

	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4	Summa, L1:
+++	5	2	28	21	56
++-	1	3	2	3	9
+-+	-	-	-	-	0
+-+	-	-	-	-	0
-+-	-	-	-	-	0
++-	-	-	-	-	0
+--	-	-	-	-	0
Summa:	6	5	30	24	65

L1- och L2-informanterna visar samma generella mönster i produktion av adjektivattribut. Vi ser att det första tillfället har ett större antal adjektivattribut än det andra tillfället. Vid det tredje tillfället sker en mycket kraftig ökning och i det fjärde ser vi åter en svag tillbakagång. Ökningen vid det tredje tillfället (mer än fyra gånger så högt för både L2- och L1-informanterna) kan bero på att förmågan att producera adjektivattribut har utvecklats. Men det beror troligen också på att de uppgifter som informanterna ombeds utföra har ändrats mellan tillfälle två och tre. Vid tillfälle tre används inte längre så kallade "fästisar" utan nu får

informanterna se ett antal videosekvenser och sedan återberätta dessa. Denna typ av uppgift uppmanar till ett mer beskrivande språk och påverkar säkert resultatet av produktionen av adjektivattribut.

Som vi ser är det överlägset flest av felrealiseringarna som ligger på det första elementet i bestämningen, alltså det definitiva attributet eller kvantitetsattributet (ibland även relationella attribut), både hos L1- och L2-informanterna. I dessa fall rör det sig nästan uteslutande om definitiva attribut och indefinita artiklar (med något enstaka undantag), exempel: *de där killen*, *en stora pojken*. Denna typ av felrealisering innehåller också många förekomster i vilka det första elementet utelämnas, t ex: *de blir lite t- eh smutsi för de e **jättelång balkong** vi har* (RD16, tillfälle 4, rad 273). Ur informationssynpunkt är det första elementet relativt redundant då det inte ger någon ytterligare information om huvudnomenet. Eftersom både genus och numerus markeras på adjektivet och/eller huvudnomenet kan detta element utelämnas utan att större missförstånd uppstår. Jag tolkar det som att informanterna låter just detta element falla då frasen blir alltför komplex för att hanteras grammatiskt. Då det finns så pass många adjektivattribut som i vissa kontexter (se ovan) kan realiseras med endast två element kan också detta utgöra en faktor som påverkar användningen av komplexa adjektivattribut, och skapar osäkerhet huruvida det första elementet ska vara med eller ej. Utelämnandet av det första elementet kan i dessa fall till och med tolkas som en övergeneralisering.

Om vi tittar på den felrealisering som är näst mest frekvent ser vi att det är den i vilken det första och det andra elementet kongruerar med varandra men inte med nomenet (--+), ex: *en röd märke* (RC09, tillfälle 4, rad 333). Vid studiens två första tillfällen består alla dessa förekomster av ett huvudnomen i neutrum och två bestämningar som kongruerar i utrum. Vid de två senare tillfällena dyker det upp några förekomster av omvänt slag, alltså med ett huvudnomen i utrum och bestämningarna i neutrum. Detta resultat liknar det vi såg i analysen av NP med definit attribut. Först övergeneraliseras singular utrum på bestämningen med alla typer av nomen, oavsett genus. Sedan börjar informanten manipulera med bestämningen i singular neutrum och övergeneraliserar då denna form till att omfatta också nomen i utrum.

Vad gäller de övriga felrealiseringarna är antalet alltför lågt och skillnaderna alltför små för att man ska kunna dra några långtgående slutsatser. Vad jag ändå vill peka på är att de felrealiseringar i vilka huvudnomenet är inkorrekt (-+/-++/-+--) är mycket få, snarast minimala, i jämförelse med de tre felrealiseringar i vilka huvudnomenet är korrekt (-++/-+/-+). Detta är ett resultat som tyder på att informanterna utgår ifrån nomenet och sedan så att säga "bygger på" med ett adjektiv och sist ett till bestämmande element. Detta resultat stämmer överens med PTs förutsägelser. Man skulle kunna tro att de höga siffrorna för

korrekt realiserat nomen har att göra med att inlärarna överrepresenterar obestämd form, som ju inte markerar nomen (jämför: *ett stort hus/det stora huset*), men jag vill påstå att så är inte fallet. Nedan ser vi inlärarnas användningar av bestämd respektive obestämd form samt en jämförelse med de svenska informanterna.

Tabell 25: *bestämda/obestämda adjektivattribut, L2-informanter*

	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4	Summa: L2
Obestämd	3/11	6/11	24/28	32/39	61/89
Bestämd	5/16	4/8	13/25	12/22	28/71

Totalsumma: 160

Tabell 26: *bestämda/obestämda adjektivattribut, L1-informanter*

	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4	Summa: L1
Obestämd	2/3	3/3	20/21	17/19	42/46
Bestämd	2/3	2/3	6/7	5/6	15/19

Totalsumma: 65

Här ser vi att inlärarnas och de svenska informanternas användningar av bestämd respektive obestämd form visar samma tendenser. Vi ser att inlärarna alltså *inte* överrepresenterar den obestämda formen. Bestämd form uppvisar ett större antal felrealiseringar för inlärarna än obestämd form. Detta betyder att även i NP i obestämd form ligger felet på bestämningen. Detta resultat styrker det som påstods ovan, nämligen att inlärarna lär sig att använda morfologi i följande ordning: nomen, adjektiv, definit attribut/obestämd artikel. Detta stöder de förutsägelser som PT gör.

Vi ska nu se vilken typ av lexem som L2-informanten RD16 använder i NP med adjektivattribut. Nedan följer inlärarens alla adjektivattribut vid de fyra tillfällena. Här har alla adjektivattribut tagits med, även de med två element, då det intressanta här är informantens lexem.

Tillfälle 1: Utrum:

_ *liten dörr*
en liten dörr

Neutrum:

Plural:

den liten *Tom å Jerry*

_ stor tomat
_ annan filmen

Tillfälle 2: Utrum:

de stora katten
de andra musen
den stora katten
den liten fågel
_ liten balkong
en liten Tom å Jerry
samma sak
sånt glass

Neutrum:

Plural:

de blå Tom å Jerry
de stora Tom å Jerry
såna svenskar filmer
ny stövlar
sånt där mat
turkiska filmer

Tillfälle 3: Utrum:

den förra gången
den andra gubben
nån annan hund
den lille pojken
den store mamman
_ lilla musen
den grå färgen
en liten mus
den andra musen
en stor mus
_ lite balkong
vilken flicka

Neutrum:

Plural:

dom små plutterna
såna saker

Tillfälle 4: Utrum:

lite dålig svenska
en stor fisk
den lilla pojken
nästa gång
förra gången
andra våningen

Neutrum:

en stor kött
en cyklande barn
sitt lilla bo
förra året

Plural:

Detta är som sagt endast ett exempel på *en* informants användning av adjektivattribut, men jag vill ändå påstå att exemplet har generell giltighet hos alla L2-informanter. Det är intressant att se att adjektiven vid det första tillfället är begränsade till endast ett fåtal olika typer av adjektiv. Tre av de fyra adjektivattributen innehåller adjektiven *stor* och *liten*. Vid det andra tillfället är sex av de nio adjektiven antingen *stor* eller *liten* och vi ser att dessa två adjektiv visar hög frekvens vid alla tillfällen. Andra adjektiv som dyker upp tidigt hos många av informanterna är *annan* och *andra*. Vilka typer av nomen som används är mindre begränsat, vilket också tyder på att inlärarna har lättare att lära sig dessa. Att det är ett så pass lågt antal adjektiv som används, och särskilt vid de första två tillfällena, kan tyda på att adjektivmorfologin lärs in lexikalt. Här ser vi också exempel på att den bestämda formen inte felrealiseras på nomenet, utan oftast på det första elementet, t ex: *de andra musen* (tillfälle 2).

Om vi jämför denna användning med en svensk informant kan vi kanske se tydliga skillnader i lexemens variation och svårighetsgrad. Nedan ser vi informant KB02s användning av adjektivattribut med två och tre element.

Tillfälle 1:	Utrum: <i>busia apan</i> <i>den lilla Jerry</i> <i>en sån rund grej</i> <i>en sån hund</i>	Neutrum: <i>stora trollet</i>	Plural: <i>såna konstia sängar</i>
Tillfälle 2:	Utrum: <i>_ fina tavlan</i> <i>sista soppan</i> <i>förgrömmade unge</i> <i>andra sidan</i> <i>nästa morron</i>	Neutrum: ---	Plural: <i>samma saker</i> <i>dumma stövlar</i> <i>såna korgar</i>
Tillfälle 3:	Utrum: <i>en sån tavla</i> <i>_ <u>sånt</u> grej</i> <i>en liten gård</i> <i>en liten sväng</i>	Neutrum: <i>sånt runt bord</i> <i>sånt avlångt bord</i> <i>ett litet sjukhus</i> <i>hans lilla bo</i>	Plural: <i>olika färger</i> <i>vilka fina ägg</i> <i>fina kläder</i> <i>nya kläder</i>

<i>en annan hund</i>	<i>annat ställe</i>	<i>såna tårter</i>
<i>en liten promenad</i>	<i>olika färger</i>	<i>såna skinktårter</i>
<i>vilka fina ägg</i>	<i><u>varm</u> te</i>	<i>tre små möss</i>
<i>en fransk kyrka</i>	<i>sånt gips</i>	
<i>vicken fin hund</i>		
<i>en stor tunga</i>		
<i>nästa dag</i>		

Tillfälle 4: Utrum:	Neutrum:	Plural:
<i>den andra klassen</i>	<i>_ rasande lejon</i>	<i>olika grupper</i>
<i>bråki klass</i>	<i>ett riktigt spöke</i>	<i>såna små sketcher</i>
<i>fin skrivstil</i>		<i>såna ettstolar</i>
<i>röda å blå gruppen</i>		<i>små <u>teater</u></i>
<i>en sån båt</i>		
<i>en fin firre</i>		
<i>en sån försäljare</i>		
<i>den lilla Jerry</i>		
<i>en egen tomat</i>		
<i>sån kaffesak</i>		

Informant KB02, som har svenska som modersmål, använder betydligt mer komplexa adjektiv än L2-informant RD16 som vi såg ovan. Av de totalt sex förekomsterna vid det första tillfället är endast två förekomster adjektiven *stor* och *liten*. Adjektivet *sådan* (*sån*) används vid tillfälle ett av såväl inläraren som den svenska informanten, men de övriga tre adjektiv som KB02 använder vid samma tillfälle förekommer inte hos någon av de sex L2-informanterna. Dessa är: *konstia*, *busia*, *rund*. Det finns dels en skillnad i svårighetsgrad i ordförrådet mellan inlärarna och de svenska informanterna, och dels en stor skillnad i variation av lexikala element. De svenska informanterna använder alltså ett större antal lexem som också är något ovanligare än inlärarna. Detta styrker hypotesen att inlärarna lär in adjektivisk morfologi lexikalt.

Nu ska vi titta på hur ickekongruensen ser ut i predikativ. Totalt producerar inlärarna 298 predikativ tillsammans. Av dessa är 6 inkorrekta både vad gäller nomen och bestämning och 249 helt korrekta. I de återstående 43 förekomsterna felrealiseras antingen nomenet eller bestämningen. I tabell 27 (a och b) presenteras antal nomen om felrealiseras i förhållande till

totalt antal förekomster (298). I tabell 28 (a och b) presenteras antal bestämmningar som felrealiseras i förhållande till totalt antal. Predikativ som felrealiseras på nomenet kan se ut på följande sätt: *de blir lite smutsi* (balkongen) (RD16, tillfälle 4, rad 273) och ett predikativ med felrealiserat adjektiv kan se ut på följande sätt: *så blev som nervös* (RD16, tillfälle 4, rad 159).

Tabell 27a: *ickekongruens: predikativ, L2-informanter*

Felrealiserat nomen				
	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4
RD12	0/1	1/5	1/16	1/19
RD16	0/3	0/9	0/23	1/21
RC09	0/3	0/13	0/18	0/17
RC10	0/1	1/5	0/13	0/24
RE17	0/3	0/9	2/11	0/18
RF21	0/14	0/11	1/19	0/20
Summa:	0/25	2/52	4/100	2/119

Totalsumma: 8/296

Tabell 27b: *ickekongruens: predikativ, L1-informanter*

KB01	0/10	0/5	0/16	0/26
KB02	0/3	0/6	0/17	0/18

Totalsumma: 0/101

Tabell 28a: *ickekongruens: predikativ, L2-informanter*

Felrealiserad bestämning				
	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4
RD12	0/1	2/5	4/16	1/19
RD16	2/3	3/9	1/23	3/23
RC09	1/3	1/13	6/18	0/17
RC10	0/1	0/5	1/13	3/24
RE17	0/3	2/9	4/11	0/18
RF21	0/14	0/11	1/19	0/20
Summa:	3/25	8/52	17/100	7/121

Totalsumma: 35/296

Tabell 28b: *ickekongruens: predikativ, L1-informanter*

KB01	0/10	0/5	1/16	0/26
KB02	0/3	1/6	0/17	0/18

Totalsumma: 2/101

Hos inlärarna är det tydligt att i de flesta predikativ, nästan alla, är det adjektivet som felrealiseras. Av de 43 förekomster som felrealiseras antingen på nomen eller adjektiv återfinns åtta av dessa fel på nomen och de återstående 35 på bestämningen, alltså adjektivet. Det är intressant att se att detta gäller även för de två svenska informanterna. Det enda fel som förekommer hos dessa ligger jus på adjektivet. Att resultatet är så pass tydligt beror förmodligen på att predikativen börjar användas förhållandevis sent, och då behärskar inlärarna redan lexikal morfologi. Den stora ökning som sker vid tillfällen tre skulle då bero på att det är först vid detta tillfället som informanterna producerar ett större antal predikativ. Detta resultat stöder PTs förutsägelser om en inlärningssekvens.

Som vi redan sett är det ju också många pronomen som används på subjektsplats i predikativ. Detta kan också bidra till att många subjekt i predikativ realiserar korrekt. Men de flesta predikativ med pronomen på subjektsplats står i neutrum, och dessa är långt färre till antalet än predikativ i utrum som oftast inte realiserar med pronomen. Antalet predikativ med pronomen är inte så pass tillräckligt många till antalet för att täcka tendensen av att felrealisera adjektivet som vi såg i tabellerna ovan. De flesta predikativ som felrealiseras på adjektivet är faktiskt inte de så kallade *det är.../de e...*-konstruktioner som vi kallade dem

tidigare. Som vi såg i tabell 17a är dessa predikativ också i mycket hög grad korrekta hos L2-informanterna. Ett typexempel på ett predikativ med felrealiserat adjektiv är följande: *dom blev jätteblöt* (RD16, tillfälle 2, rad 264). De allra flesta av dessa förekomster består av predikativ i plural.

Nu ska vi titta på de lexem som används i predikativen hos en inlärare, RC09, och en svensk informant, KB01. Först ut är RC09.

Tillfälle 1:	Utrum:	Neutrum:	Plural:
	<i>vart e mimi <u>klistrat</u></i>	---	---
	<i>den e mycke <u>fin</u></i>		
	<i>den e bra</i>		
Tillfälle 2:	Utrum:	Neutrum:	Plural:
	<i>flickan blir glad</i>	<i>de blir bättre</i>	<i>pojken å mamman blir kvar <u>ensam</u></i>
	<i>den här e bättre</i>		
	<i>hon blir glad</i>		
	<i>jag blir galen</i>		
	<i>han blir arg</i>		
	<i>hon va gammal</i>		
	<i>pappan va inte gammal</i>		
	<i>mamman blev död</i>		
	<i>ja e äldst</i>		
	<i>ja e inte större</i>		
	<i>ja blir arg</i>		
Tillfälle 3:	Utrum:	Neutrum:	Plural:
	<i>en e <u>stängt</u></i>	<i>de e jätteskönt</i>	<i>dom va inte <u>lessen</u></i>
	<i>han blir arg</i>	<i>de e jättevarmt</i>	<i>husen e <u>jättefin</u></i>
	<i>flickan va lessen</i>	<i>de e jättefint</i>	<i>dom e jättefina</i>
	<i>morfar blev arg</i>	<i>mina kusiners hus e <u>gammal</u></i>	<i>dom e fina</i>
	<i>hunden va lite trött</i>	<i>vårans hus de e <u>jättefin</u></i>	
	<i>hon va lite glad</i>		
	<i>den va hungrig</i>		
	<i>en e <u>dött</u></i>		

den e jättefin

Tillfälle 4:	Utrum:	Neutrum:	Plural:
	<i>han blir rädd</i>	---	<i>dom e jätterädda</i>
	<i>den här mannen blir arg</i>		
	<i>då blir hon jättearg</i>		
	<i>han blir också arg</i>		
	<i>han blir jättearg</i>		
	<i>pappan e rädd</i>		
	<i>han e också rädd</i>		
	<i>båten e trasig</i>		
	<i>ena e gul</i>		
	<i>å ena e röd</i>		
	<i>han va rädd</i>		
	<i>hon va rädd</i>		
	<i>han blev lessen</i>		
	<i>hon e rädd</i>		
	<i>hon blir glad</i>		
	<i>han bli jätterädd</i>		
	<i>han e inte rädd</i>		

Precis som vi såg i kapitlet om genus och numerus (5.3) realiserar inlärarna betydligt fler förekomster i singular neutrum på predikativ än på adjektivattribut. Om vi tittar på inlärare RC09s användning av predikativ ovan ser vi att ingen av förekomsterna är ett sådant som präglas av ickekongruens (som enligt Hammarberg (1996) förklarar dessa resultat).

Den lexikala variation är högre i inlärarnas användning av predikativ än i adjektivattributen som vi såg tidigare. Det finns en tendens till att använda enkla adjektiv vid först tillfället. Som vi ser ovan använder L2-informanten RC09 tre predikativ vid första tillfället varav två måste anses vara både vanliga i ett barns input och enkla; *bättre* och *fin*. En av dessa, *bättre*, är ju också ett adjektiv i komparativ (se SAG:3) som ju inte kongruerar varken i genus, numerus eller species med huvudordet i NP vilket naturligtvis underlättar. Det av de tre adjektiven som felrealiseras är adjektivet *klistrat*, och det är inte heller någon slump att just detta adjektiv av de tre felrealiseras då det måste anses vara något mer komplext än de två andra. Trots detta realiserar informanten redan vid andra tillfället ett stort antal predikativ

som varierar relativt stort. Alla L2-informanter har ett rikt förråd av varierande adjektiv redan vid andra tillfället.

Nedan redovisas den svenska informanten KB01s användning av predikativ.

Tillfälle 1:	Utrum:	Neutrum:	Plural:
	<i>han blir rädd</i>	---	<i>dom va hela</i>
	<i>lillan skulle bli glad</i>		
	<i>han va så dum</i>		
	<i>nu e Alfons Åberg klar</i>		
	<i>den e rolig</i>		
	<i>han blev så rädd</i>		
	<i>tom e så dum</i>		
	<i>en pojke som e sjuk</i>		
	<i>de e hon som e sjuk</i>		
Tillfälle 2:	Utrum:	Neutrum:	Plural:
	<i>så blev han blöt</i>	---	<i>då blev hans stövlar blöta</i>
	<i>han vart svart</i>		<i>dom e likadana</i>
	<i>då va han jättehungrig</i>		
Tillfälle 3:	Utrum:	Neutrum:	Plural:
	<i>hon va så söt så blev</i>	<i>barnet är <u>arg</u></i>	<i>dom e stora</i>
	<i>gubben blir rädd</i>	<i>så va fönstret öppet</i>	<i>dom e glada</i>
	<i>då vart pappan förvånad</i>		<i>dom ser stolta ut</i>
	<i>då vart han jätterädd</i>		<i>ni får vara lugna</i>
	<i>så vart Tom jätterädd</i>		<i>sen vart dom glada</i>
			<i>som e så nyfikna</i>
			<i>dom va så fattiga</i>
			<i>dom va inte kokade</i>
Tillfälle 4:	Utrum:	Neutrum:	Plural:
	<i>han blir rädd</i>	<i>de e så långtråkit</i>	<i>ni får vara tysta</i>
	<i>så blir han jättearg</i>	<i>de e så jobbigt</i>	<i>sen va alla fönster öppna</i>
	<i>så blir pappan oroli</i>	<i>de e fullt</i>	<i>dom e inge snälla</i>

så blir pappan såhär glad

maten e färdig

så blir mamman oroli

hur dukti han va

den där gubben som hade blivit misshandlad

han vart arg

så vart Jerry arg

så vart han rädd

han va jättehungri

pappan vart arg

flickan vart jätteglad

Tom vart platt

flickan va oskadd

mamman vart förskräckt, chockad

så blir pappan rädd

dom vart jätterädda

här var ni rädda

Här ser vi att informant KB01s första förekomst av predikativ i singular neutrum inte består av ett pronomen som huvudord, det rör sig här om lexem med neutrummorfem: *barnet är arg*, *så va fönstret öppet*. Dessa uppträder sent, inte förrän vid det tredje tillfället, och ett av dem är inkorrekt, vilket tyder på att dessa strukturer är svåra även för de svenska informanterna.

Skillnaden mellan de adjektiv som inlärarna använder i predikativen skiljer sig inte så mycket ifrån de adjektiv som de svenska informanterna använder. Som vi såg tidigare var bestämningarna i inlärarnas adjektivattribut begränsade till ett mycket litet antal adjektiv, och de svenska informanterna använde sig av ett betydligt bredare och fler typer av adjektiv. Denna skillnad är inte särskilt markant vad gäller predikativen. De svenska informanterna använder ett något större antal predikativ vid det första tillfället än inlärarna, men den stora skillnad mellan de olika adjektiva lexemen i bestämningarna föreligger inte i detta fall. Det är inte uteslutet att detta har att göra med dessa två strukturers skilda funktioner och användningssätt, något som inte kan tas upp i denna uppsats.

6. Sammanfattning och diskussion

Nedan resumeras kortfattat de viktigaste tendenser som framkommit i analysen.

- ◇ Frekvensmässigt tenderar inlärarna att övergeneralisera grundform och definit attribut vid studiens första och andra tillfälle. NP med suffix underrepresenteras och den frekvensmässiga användningen av indefinit artikel är densamma för L2- som för L1-informanterna. Adjektivattribut börjar användas något tidigare än predikativ, men med få korrekta förekomster och inlärarna når aldrig de svenska informanternas nivå. Predikativ å andra sidan börjar användas något senare men med få felrealiseringar och alla inlärarna når de svenska informanternas nivå vid studiens slut.
- ◇ Inlärarna har lättare att tillägna sig numerusdistinktionen än genusdistinktionen. Användningen av plural följer PTs inlärningshierarki men inte genus då predikativ i neutrum tenderar att övergeneraliseras hos inlärarna. Denna avvikelse grundar sig i användning av helfrasen: *det är/de e...* med varierande adjektiv som överrepresenteras hos inlärarna.
- ◇ Vid första och andra tillfället utgör grundform, suffix, indefinit artikel och definit attribut den absolut största delen av alla realiserade NP. I detta skede överrepresenteras singular utrum så pass kraftigt att lexikala bestämningar förmodligen lärs in som helfraser i singular utrum (*en, den/den där*). Huvudordet kan antingen realiseras med ett suffix i singular utrum (*den pojken, den här bejbin*) eller i grundform (*den pojke, den här bejbi*). När inlärarna identifierar neutrum (ungefär vid andra tillfället) bryts helfrasmonstret. Nu uppstår osäkerhet också i utrumkontexter och neutrumformen börjar övergeneraliseras något.
- ◇ I kapitlet om ickekongruens såg vi att bestämningen är det element inom NP i definit attribut, adjektivattribut och predikativ som är svårast att kongruera för inlärarna. I definit attribut felrealiseras nomen vid studiens början men detta beror på helfrasinlärning av bestämningen i singular utrum. När helfrasmonstret bryts felrealiseras bestämningen. I adjektivattribut är det oftast nomenet som realiseras korrekt och analysen visar att den bestämning som står längst ifrån nomenet oftast felrealiseras. Denna tendens har vi också sett i predikativ på grund av helfrasinlärningen (*det är../de de..*) i singular neutrum. Adjektivattributen visar inga tendenser till helfrasinlärning.

- ◇ Vad gäller den lexikala variationen har vi sett att NP som kongruerar vid studiens första tillfälle (och i viss mån det andra) uppvisar ett litet antal lexikala element som är ofta förekommande hos inlärarna. Detta gäller främst adjektivattribut och det är adjektiven som visar dessa lexikala begränsningar, inte nomen, vilket tyder på att morfologi lärs in lexikalt.

Vi har här att göra med flera olika faktorer som måste tas med i beräkning. Faktorerna är användningsfrekvens, genus- och numerusdistinktionen samt ordförrådet. Figur 3 nedan ger en förenklad bild av hur inlärningstendenserna ser ut inom dessa olika faktorer och hur de interagerar. De olika strukturerna är uppställda i den vänstra kolumnen enligt de frekvensmässiga resultat vi sett i analysen (5.1). Den struktur som står överst tenderar alltså att föredras i högre grad än de undre. I nästa kolumn visas de frekvensmässiga resultaten i jämförelse med L1-informanterna. Figurens sista kolumn återger de former som föredras i varje kategori. I de föredragna formerna ser vi både de lexem som överrepresenteras kraftigt inom varje kategori och det föredragna genuset. Då inlärningstendenserna tenderar att försvinna under studiens gång har uppställningen nedan endast tagit hänsyn till studiens första tillfälle.

Föredragna strukturer:	Frekvens jämfört med L1:	Föredragna former:
- Grundform	överrepresenterad	---
- Suffix	underrepresenterad	-en/an/n
- Indefinit artikel	som L1	en
- Definit attribut	överrepresenterad	den/den här

- Possessivattribut	få, individuell användning	min
- Kvantitetsattribut	få, individuell användning	lite, alla

- Adjektivattribut	få, individuell användning	stor, liten
▼ - Predikativ	underrepresenterad	det är/de e...

Figur 3: inlärningstendenser: struktur, frekvens och form

Figuren är indelad i tre olika avdelningar som avgränsas med streckade linjer. Avgränsningarna är nödvändiga för att påvisa att figuren inte utgör en enkel hierarki i vilken alla ingående delar innebär samma grad av svårighet i förhållande till varandra. Den inbördes fördelningen kan ändå motiveras då det finns frekvensmässiga resultat som visar att avdelningarna står i en sådan relation till varandra som avspeglas i figuren.

Vid studiens första tillfälle utgör de strukturer som ingår i avdelning ett den största delen av alla NP som realiseras av inlärarna. Detta stadium kan beskrivas som att inlärarna tenderar att använda sig av ett förenklingssystem som utgår från ett litet antal strukturer och sedan byggs ut på ett sätt som är likartat för alla inlärarna. Man kan se vissa tendenser till att över- och undergeneralisering av dessa strukturer sker med något av en inbördes påverkan dem emellan. Överrepresentationen av grundform och underrepresentationen av suffix speglar varandra, och överrepresentationen av definit attribut får också ta en del av suffixens funktioner. Dessa strukturer tenderar att realiseras med ett litet antal förenklade former. De förenklade formerna består av ett lexem som är semantiskt okomplicerat men framförallt återkommande i inlärarnas input. De föredragna formerna övergeneraliseras alla i singular utrum, med undantag för predikativ.

Den streckade linjen avskiljer de tre strukturerna som ingår i förenklingssystemet från å ena sidan possessivattribut och kvantitetsattribut och å andra sidan adjektivattribut och predikativattribut. Possessivattributen och kvantitetsattributen har få förekomster och användningarna visar inga gemensamma tendenser. De visar inte lika höga frekvensmässiga resultat som de strukturer som ingår i förenklingssystemet. Detta behöver inte betyda att de är svårare att realisera, endast att de inte används på samma sätt. Adjektivattribut och predikativ utgör betydligt större svårigheter än de två övre avdelningarna. Adjektivattributen innebär fraskongruens mellan tre element, och elementen är mer varierade än de lexikala bestämningar som ingår i förenklingssystemet. Predikativ är svår på grund av att kongruensen sker över frasgränserna. Den föredragna formen är en helfras, det tar upp till andra tillfället innan inlärarna kan producera predikativ i singular utrum och plural.

Grundtesen i Processbarhetsteorin lyder att språkinlärare utgår från små enheter till större. Detta stämmer mycket bra med mitt resultat. Inlärarna utgår från minsta möjliga enheter av nomen och bygger på med klitiska bestämningar och sedan de lexikala bestämningar som är strukturellt enklast. I NP med fraskongruens med tre element tenderar inlärarna att först realisera nomenet korrekt, sedan den bestämning som står närmast nomenet, och sist det element som står längst ifrån nomenet. Detta är ett mycket tydligt bevis som stödjer kärnan i PT. Om vi gör en mer detaljerad jämförelse av resultaten och processbarhetsteorins

inlärningshierarki (Pienemann & Håkansson 1999; Glahn et al. 2001) ser vi att de också stämmer ganska bra överens. Det finns dock flera fall av tvetydigheter och undantag. De flesta av undantagen utgörs av de fall där inlärarna använder sig av helfraser, som t ex predikativ i neutrum som realiseras korrekt.

Många av tvetydigheterna beror på språkspecifika särdrag såsom genus, numerus och species, men det rör sig också om lexikala faktorer. T ex har vi sett en tydlig tendens till att morfologi lärs in lexikalt, och särskilt på adjektiv. Det finns också en tydlig inbördes rangordning mellan de kategorier som innebär fraskongruens med två element. Kategorierna indefinit artikel, definit, possessiv- och kvantitetsattribut innebär alla fraskongruens och ingen av dem är strukturellt mer komplex än någon annan. Ändå finns det tendenser till ett förenklat inlärarsystem som bara inbegriper några av dessa. Av de strukturer som ingår i inlärarnas förenklingssystem finns också en rangordning, t ex övergeneraliseras definit attribut men inte indefinit artikel. Dessa företeelser motsäger inte PT, men för att kunna göra en analys som stöder den universella hierarkin måste vi så att säga skala av de språkspecifika företeelser som processbarhetsteorin inte täcker.

Resultaten i denna uppsats kan sammanfattas enligt följande: Inlärarnas frekvensmässiga användning av de olika NP, numerusdistinktionen och ickekongruensen stöder PT. Avvikelser kan förklaras med helfrasinlärning och övergeneralisering, vilket inte motsäger PT. Däremot faller inlärarnas användningar av genusdistinktionen och lexikala variation utanför modellen, och förklarar dem inte.

Enligt PT bör en språkinlärningsteori ta hänsyn till uppträdandekriteriet då det är språkliga strukturers processbarhet som är kärnan i PT. Detta ställer höga krav på materialet som en sådan undersökning baseras på. Undersökningen i denna uppsats baseras inte på uppträdandekriteriet utan snarare på behärskning av NP. Då de NP som inlärarna tenderar att föredra används så pass frekvent redan vid första tillfället är det inte möjligt att tillämpa uppträdandekriteriet mer än på adjektiv, predikativ och NP i neutrum. För att kunna undersöka alla NP enligt uppträdandekriteriet skulle man alltså behöva material från flera år tidigare än det första tillfället i denna undersökning. På dessa grunder har denna uppsats inte tagit ställning till varken det ena eller det andra kriteriet utan har beskrivit utvecklingen av NP såsom den ter sig i materialet. Men om vi skulle tillämpa uppträdandekriteriet på adjektivattribut och predikativattribut kan vi se att det finns faktorer som faller utanför PT som också är intressanta att titta på. T ex är variationen av lexem i adjektivattribut långt mer begränsad än i predikativ.

Referenslista

- Clahsen, H. 1992. "Learnability theory and the problem of development in language acquisition". I: Weissenborn, J., Goodluck, H., & Roeper, Th. (red.), *Theoretical issues in language acquisition: Continuity and change*, 53-76. Hillsdale: Lawrence Erlbaum.
- Felix, S. W. 1984. "Maturational aspects of universal grammar". I: Davies, A., Criper, C, & Howatt, A. (red.), *Interlanguage*, 133-161. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Glahn, E., Håkansson, G., Hammarberg, B., Holmen, A., Lund, K., & Hvenekilde, A. 2001. "Processability in Scandinavian Second Language Acquisition". *Studies in Second Language Acquisition* 23.389-416.
- Gregg, K. R. 1992. *UG and SLA theory: The story so far*. MS.
- Gregg, K. R. 1996. "The logical and the developmental problems of second language acquisition". I: Ritchie, W. C. (red.), *Handbook of second language acquisition*, 49-81. San Diego: Academic Press.
- Hammarberg, B. 1996. "Examining the processability theory: the case of adjective agreement in L2 Swedish". I: Kellerman, E., Welters, B., Bongaerts, Th. (red.), *Toegepaste taalwetenschap in artikelen* 55.75-88. Nijmegen: [EUROLSA 6].
- Hulstijn, J. 1990. "A Comparison between information processing and the analysis/control approaches to language learning". *Applied Linguistics* 11.30-45.
- Håkansson, G. 2001. Föreläsning vid institutionen för lingvistik, Uppsala Universitet 010920.
- Kaplan, R., Bresnan, J. 1982. "Lexical-Functional Grammar: a formal system for grammatical representation". I: Bresnan, J. (red.), *The mental representation of grammatical relations*, 173-281. Cambridge, Mass: MIT Press.
- Larsen-Freeman, D. & Long, M. H. 1991. *An introduction to second language acquisition research*. London & New York: Longman Inc.
- Levelt, W. J. M. 1978. "Skill theory and Language Teaching". *SSL* 1.53-70.
- Levelt, W. J. M. 1989. *Speaking: From intention to articulation*. Cambridge: MA: MIT Press.
- McLaughlin, B. 1987. *Theories of second language learning*. London: Edward Arnold.
- Meisel, J. M., Clahsen, H. & Pienemann, M. 1981. "On determining developmental stages in natural second language acquisition". *SSL* 3.109-135.

- Pienemann, M. 1984. "Psychological constraints on the teachability of languages". *Studies in Language Acquisition* 6.186-214.
- Pienemann, M. 1998. *Language processing and second language development: Processability theory*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Pienemann, M. & Håkansson, G. 1999. "A unified approach toward the Development of Swedish as L2: A processability account". *Studies in Second Language Acquisition* 21.383-420.
- Pinker, S. 1979. "Formal models of language learning". *Cognition* 7.217-83.
- Skolverkets rapport nr. 198. 2001. "Grundskolan, Organisation, Modersmål".
- Teleman, U., Hellberg, S., & Andersson, E. 1999. *Svenska Akademiens Grammatik: Vol. 3: Ord*. Stockholm: Nordstedts Ordbok.
- Viberg, Å. 1987. *Vägen till ett nytt språk: andraspråksinläring i ett utvecklingsperspektiv*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Viberg, Å. 1991. *Utvärdering av skolförberedelsegrupper i Rinkeby. Rapport 4*. Centrum för tvåspråkighetsforskning, Stockholms Universitet.
- Viberg, Å., & Negrin Arnberg. 1991. *Utvärdering av Skolförberedelser i Rinkeby -rapport 1*.
- Viberg, Å. 1999. "Lexical Development in a Second Language". *Studies on Language Acquisition* 14.165-185
- Viberg, Å. 2000. "Tvåspråkighet och inläring av språk i och utanför skolan". I: *Språk, kursplaner, betygskriterier och kommentarer*, 27-41. Skolverket.
- Wexler, K., Culicover, P. 1980. *Formal principles of language acquisition*. Cambridge, Mass.: MIT Press.

Bilaga 1: alla informanterns NP

RD12: Alla NP schematiserade enligt korrekt antal förekomster/sammanlagt antal.

	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4
	Korrekt/Antal	Korrekt/Antal	Korrekt/Antal	Korrekt/Antal
Grundform	16/33	18/33	21/32	28/35
Suffix	24/27	25/30	53/57	57/61
Genitivattribut	3/7	3/3	1/1	4/4
Indefinit artikel	11/17	23/25	27/37	20/26
Definit attribut	2/8	6/8	2/5	2/3
Possessivattr.	6/7	4/6	7/7	23/23
Kvantitativattr.	5/14	9/11	7/14	13/19
Adjektivattribut	0/7	4/5	11/19	12/14
Pred. Adjektiv	1/1	2/5	12/16	18/19
Summa	68/121	94/126	141/188	177/204

RD16:s alla NP schematiserade enligt korrekt antal förekomster/sammanlagt antal.

	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4
	Korrekt/Antal	Korrekt/Antal	Korrekt/Antal	Korrekt/Antal
Grundform	9/25	10/22	22/36	17/27
Suffix	15/17	30/32	46/50	46/56
Genitivattribut	1/2	2/3	3/4	4/4
Indefinit artikel	7/10	8/12	22/30	21/23
Definit attribut	2/4	2/13	10/18	6/7
Possessivattribut	3/3	1/2	3/4	9/9
Kvantitativattr	2/3	5/6	16/21	11/18
Adjektivattribut	1/5	3/16	11/15	7/10
Pred. Adjektiv	1/3	5/9	22/23	17/21
Summa	41/72	66/115	155/201	138/175

RC09: Alla NP schematiserade enligt korrekt antal förekomster/sammanlagt antal.

	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4
	Korrekt/Antal	Korrekt/Antal	Korrekt/Antal	Korrekt/Antal
Grundform	6/19	24/49	31/42	16/28
Suffix	18/19	30/37	52/57	42/48
Genitivattribut	1/1	8/8	2/3	2/2
Indefinit artikel	10/11	15/17	16/17	7/11
Definit attribut	2/4	6/6	4/4	3/8
Possessivattrib.	3/3	6/9	7/13	4/9
Kvantitativattr.	0/1	5/6	2/7	1/3
Adjektivattribut	3/6	4/5	2/4	1/3
Predikativa adj.	2/3	12/13	12/18	17/17
Summa	45/67	110/150	128/165	93/129

RC10: alla NP schematiserade enligt korrekt antal förekomster/sammanlagt antal.

	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4
	Korrekt/Antal	Korrekt/Antal	Korrekt/Antal	Korrekt/Antal
Grundform	12/29	16/34	40/57	39/44
Suffix	14/15	21/24	43/48	64/75
Genitivattribut	1/1	1/1	3/3	8/8
Indefinit artikel	1/3	14/19	14/17	21/32
Definit attribut	7/8	2/5	3/8	6/10
Possessivattrib.	5/14	9/12	18/23	11/12
Kvantitativattr.	1/1	7/11	11/12	18/22
Adjektivattribut	1/6	3/3	8/16	12/21
Predikativa adj.	1/1	4/5	12/13	21/24
Summa	43/78	77/114	152/197	200/248

RE17: Alla NP schematiserade enligt korrekt antal förekomster/sammanlagt antal.

	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4
	Korrekt/Antal	Korrekt/Antal	Korrekt/Antal	Korrekt/Antal
Grundform	23/33	19/37	25/31	27/33
Suffix	29/31	32/35	46/52	50/58
Genitivattribut	8/9	1/2	6/6	1/1
Indefinit artikel	20/26	15/19	25/29	25/33
Definit attribut	5/8	3/5	0	2/3
Possessivattrib.	5/6	6/8	2/2	10/12
Kvantitativattr.	2/2	6/7	6/7	16/18
Adjektivattribut	1/3	3/7	6/6	7/12
Predikativa adj.	3/3	7/9	5/11	18/18
Summa	96/121	92/129	121/144	156/188

RF21: Alla NP schematiserade enligt korrekt antal förekomster/sammanlagt antal.

	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4
	Korrekt/Antal	Korrekt/Antal	Korrekt/Antal	Korrekt/Antal
Grundform	23/48	18/32	26/30	22/26
Suffix	29/32	34/35	61/61	75/75
Genitivattribut	0/1	1/1	6/6	0/2
Indefinit artikel	18/22	19/20	24/27	25/25
Definit attribut	4/7	1/1	5/7	2/2
Possessivattrib.	6/7	9/11	16/16	10/10
Kvantitativattr.	13/14	4/4	8/8	15/15
Adjektivattribut	4/6	6/7	15/19	12/12
Predikativa adj.	14/14	11/11	18/19	20/20
Summa	109/152	103/122	179/193	181/187

KB01: Alla NP schematiserade enligt korrekt antal förekomster/sammanlagt antal.

	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4
	Korrekt/Antal	Korrekt/Antal	Korrekt/Antal	Korrekt/Antal
Grundform	24/29	17/28	30/39	32/37
Suffix	38/39	47/47	69/69	64/64
Genitivattribut	0	3/4	1/1	2/2
Indefinit artikel	14/14	23/23	28/28	26/26
Definit attribut	2/2	3/3	2/2	5/6
Possessivattrib.	5/5	4/4	12/12	15/15
Kvantitativattr.	8/8	5/5	8/9	7/7
Adjektivattribut	4/5	3/5	20/21	16/18
Predikativa adj.	10/10	5/5	15/16	26/26
Summa	105/112	110/124	185/197	193/201

KB02: Alla NP schematiserade enligt korrekt antal förekomster/sammanlagt antal.

	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4
	Korrekt/Antal	Korrekt/Antal	Korrekt/Antal	Korrekt/Antal
Grundform	24/26	22/27	40/45	25/31
Suffix	39/39	48/50	51/51	58/59
Genitivattribut	1/1	2/2	1/1	2/2
Indefinit artikel	8/11	21/22	16/16	22/23
Definit attribut	4/4	2/3	5/6	4/6
Possessivattrib.	1/1	4/5	5/6	8/8
Kvantitativattr.	2/3	7/7	6/7	10/12
Adjektivattribut	6/6	7/8	21/24	14/16
Predikativa adj.	3/3	5/6	17/17	18/18
Summa	88/94	118/130	162/173	161/175

Bilaga 2: tabeller över possessivattribut och kvantitetsattribut

Frekvensmässig användning av possessivattribut

Possessivattribut				
Rangordning:	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4
1				
2				
3	RC10		RC10	
4		RC10, RE17		RD12
5	RD12, RD16, RE17	RC09, RF21, KB01	RC09	RC09, KB01
6	RF12, KB01	RD12	RF21, KB01	RE17
7	RC09	KB02	RD12, RE17, KB02	RD16, RC10, KB02 RF21
8	KB02	RD16	RD16	

Frekvensmässig användning av kvantitetsattribut

Kvantitetsattribut				
Rangordning:	Tillfälle 1	Tillfälle 2	Tillfälle 3	Tillfälle 4
1				
2				
3				
4	RD12	RD12, KB01		
5	KB01, RF21	RC10, KB02	RD16, RE17	RD16, RC10, RE17, RF21
6		RE17	RD12, RC09, KB02	RD12, KB01, KB02
7	RD16, RC10, KB02, RE17	RD16, RF21, RC09	RC10, RF21, KB01	RC09
8	RC09			